1991–2021

SOTILASPOIKA
SOLDATGOSSEN

4/2021
17. joulukuuta

Sotilaspoikien Perinneliitto ry — 30 vuotta / år — Soldatgossarnas Traditionsförbund rf

TASAVALLAN PRESIDENTIN TERVEHDYS

Lähestyvä joulunaika kääntää katseemme menneeseen vuoteen. Vuosi on vaatinut pandemian takia edelleen uuden opettelua ja sopeutumista. Huoli ei ole vielä poistunut.

Paljon on kuitenkin hyvin. Terveydenhuollon, turvallisuuden ja monen muun alan ammattilaiset ovat työskennelleet terveytemme ja yhteiskunnan toimivuuden eteen. Suomi on pysynyt toiminnassa. Kansainvälisissä vertailuissa maamme on arvioitu maailman vakaimmaksi ja onnellisimmaksi.

Voimme olla paljosta kiitollisia. Erityisen suurta kiitollisuutta tunnemme niitä sukupolvia kohtaan, jotka rakensivat tämän maan. Sotien sukupolvet turvasivat Suomen itsenäisyyden ja loivat jälleenrakentamisen vuosina perustan hyvinvoinnillemme. Sotilaspoikien ja lottatyttöjen työ ja uhraukset isänmaamme puolesta kantavat tänäkin päivänä. Sotilaspojat ja lottatytöt menettivät sodissa paljon - lapsuutensa, nuoruutensa, moni terveytensä ja jotkut jopa henkensä maamme puolesta. Vapautemme ja turvallisuutemme eivät ole itsestäänselvyyksiä. Me muistamme tämän.

On meidän nykysukupolvien tehtävä kantaa vastuu tulevaisuudesta. Tässä työssä me nojaamme sotien sukupolven perintöön – kaveria ei jätetä. Yhteiskuntamme on sitä vahvempi mitä paremmin saamme pidettyä kaikki mukana.

Toivotan kaikille sotilaspoika- ja lottatyttötoimintaan osallistuneille ja heidän läheisilleen oikein hyvää ja rauhallista joulunaikaa ja onnellista uutta vuotta.

Sauli Niinistö
Tasavallan presidentti

REPUBLIKENS PRESIDENTS HÄLSNING

När julen närmar sig vänder vi blicken mot det gångna året. På grund av pandemin har vi under året åter fått lära oss nytt och anpassa oss till det. Oron finns fortfarande kvar.

Men det finns mycket som är bra. Yrkespersoner inom hälso- och sjukvården, säkerheten och många andra branscher har arbetat för vår hälsa och ett fungerande samhälle. Finland har fortsatt att fungera. I internationella jämförelser har vårt land bedömts vara det stabilaste och lyckligaste i världen.

Vi har mycket att vara tacksamma för. Vi känner särskilt stor tacksamhet mot de generationer som har byggt upp vårt land. Krigsgenerationerna tryggade Finlands självständighet och återuppbyggde grunden för vår välfärd. Soldatgossarnas och lottoflickornas arbete och uppoffringar för vårt fosterland bär än i dag. Soldatgossarna och lottoflickorna förlorade mycket för sitt land – sin barndom, sin ungdom, många sin hälsa och en del till och med sitt liv. Vår frihet och vår säkerhet är ingen självklarhet. Detta minns vi.

Det är vår generations uppgift att ta ansvar för framtiden. I detta arbete stöder vi oss på krigsgenerationens arv – en kamrat överges inte. Ju bättre vi lyckas engagera alla, desto starkare är vårt samhälle.

Jag önskar alla som deltagit i soldatgossarnas och lottaflickornas verksamhet och deras närstående en fridfull jul och ett gott nytt år.

Sauli Niinistö
Republikens president

Arvoisat sotilaspojat ja lottatytöt

Maanpuolustus on kaikkien kansalaisten asia. Maanpuolustusvelvollisuus koskee jokaista suomalaista iästä ja sukupuolesta riippumatta. Viime kädessä suomalaisten osaaminen ja valmius ratkaisevat sen, miten hyvin Suomi selviää monentyyppisissä poikkeusoloissa.

Sotilaspojat ja lottatytöt osoittivat viime sotiemme aikana esimerkkiä maanpuolustusvelvollisuuden konkreettisesta täyttämisestä. Teidän vapaaehtoinen palveluksenne ja pyyteetön työnne itsenäisyyden hyväksi on merkittävä osa Suomen historiaa ja selviytymistarinaa.

Teidän ja koko yhteiskunnan ponnistelut sodan aikana loivat perustan sodan jälkeen rakennetulle kokonaismaanpuolustukselle. Kansalaisten vapaaehtoinen osallistuminen maanpuolustukseen on osoittautunut toimivaksi ratkaisuksi myös nykyajassa ja tukee Puolustusvoimien ja muiden viranomaisten valmiutta ja kykyä toimia monitahoisia uhkia vastaan.

Sotien jälkeen kului vuosikymmeniä ennen kuin sotilaspoikien ja lottatyttöjen työstä ja merkityksestä avoimesti voitiin puhua ja perinteitä vaalia. Vuonna 1989 järjestettiin ensimmäiset sotilaspoikien perinnepäivät ja kahta vuotta myöhemmin Sotilaspoikien Perinnekilta sai alkunsa. Siitä lähtien sotilaspoikien muistoa ja arvostusta on ylläpidetty sen ansaitsemalla tavalla.

Haluan lausua henkilökohtaisen kiitokseni sotilaspojille ja lottatytöille siitä korvaamattomasta työstä ja palveluksesta, jonka te teitte sotiemme aikana. Samalla onnittelen Sotilaspoikien Perinneliittoa 30-vuotisjuhlavuotenanne ja kiitän pitkäjänteisestä työstänne sotilaspoikien hyväksi sekä yhteistyöstänne Puolustusvoimien kanssa. Toivotan sotilaspojille ja lottatytöille sekä kaikille tämän lehden lukijoille rauhaisaa joulua ja terveyttä tulevalle vuodelle.

Puolustusvoimain komentaja
Kenraali **Timo Kivinen**

Kunnioitetut sotilaspojat ja lottatytöt

Koronakriisi on vaikuttanut elämäämme jo kohta kahden vuoden ajan. Nämä vaikutukset ovat olleet laajoja ja näyttää valitettavasti siltä, että koronavirus ei vieläkään täysin ole taltutettu ja sen vastaiset toimet tulevat olemaan osa elämäämme myös lähitulevaisuudessa. Mutta: tästäkin selviämme lopulta yhdessä.

Valtioneuvosto julkaisi syksyllä puolustusselonteon, jossa arvioidaan turvallisuusympäristömme kehitystä ja Suomen puolustuksen kehittämistarpeita keskipitkällä aikavälillä. Toimintaympäristömme ei valitettavasti ole muuttunut parempaan suuntaan sitten edellisen vuonna 2017 julkaistun selonteon. Kansainvälistä sääntöpohjaista järjestelmää, kansainvälistä oikeutta ja yhteisesti sovittuja toimintatapoja on myös suurvaltojen toimesta osin kyseenalaistettu. Tämä vaikeuttaa erityisesti pienten valtioiden asemaa.

Meillä Suomessa yleinen asevelvollisuus, koulutettu reservi, koko maan puolustaminen ja korkea maanpuolustustahto ovat puolustuksen perustana jatkossakin. Asevelvollisuusjärjestelmä tuottaa meille laajan ja monipuolisen reservin, joka mahdollistaa puolustuksen alueellisen kattavuuden ja toimintakyvyn myös pitkäkestoisessa tai laajamittaisessa kriisissä. Suomalaisen yhteiskunnan kriisinsietokyky on edelleen maailman kärkiluokkaa. Kriisinsietokyvyn perustana on suomalainen maanpuolustustahto. Maanpuolustustahto luo pohjaa kokonaismaanpuolustukselle ja kokonaisturvallisuudelle sekä vahvistaa yhteiskuntamme kriisinsietokykyä.

Maanpuolustuksen vapaaehtoiskenttää tarvittiin vaikeina sotavuosina ja sitä tarvitaan edelleen. Uusi puolustusselonteko tukee myös tätä puolustusvoimien, vapaaehtoiskentän ja reserviläisten välisen siteen vahvistumista. Vapaaehtoiseen maanpuolustukseen kuuluvat muun muassa reserviupseeri- sekä reserviläistoiminta sekä näiden naisjärjestöjen toiminta, maanpuolustuskiltatoiminta sekä lukuisten perinneyhteisöjen toiminta. Kaikkien näiden järjestöjen työ on erittäin arvokasta – lämmin kiitos teille siitä.

Maanpuolustustahdon ydin on Suomen ja suomalaisen elämäntavan kokeminen puolustamisen arvoiseksi ja korkea kansallinen yhtenäisyys. Te, sotilaspojat ja lottatytöt, tiedätte omasta kokemuksestanne, miten tärkeää on kansallinen yhtenäisyys. Teidän nuoruusvuotenne täyttyivät velvollisuuksista. Teille yhteinen etu oli omaa etua tärkeämpää. Moni vaaransi terveytensä ja henkensä Suomen puolesta.

Talvi- ja jatkosodan henki tuki vapaaehtoistoimintaa sotiemme aikana. Tämä henki oli silloin tärkeä osa kriisinsietokykyämme - tai ”resilienssiä”, kuten nykyisin on tapana sanoa – jonka avulla Suomi selvisi vaikeiden sotavuosien yli.

Suomessa maanpuolustustahto on perinteisesti ollut korkealla tasolla. Tätä ei kuitenkaan voi pitää itsestäänselvyytenä vaan sen eteen on jatkuvasti tehtävä aktiivista maanpuolustustyötä. Pidän omalta osaltani huolen, että puolustushallinnon ja veteraanien ja muiden sodan ajan sukupolven toimintaa tukevien, ja perintöä vaalivien tahojen tiivis yhteys säilyy sekä arvostus vanhempia sukupolvia kohtaan osoitetaan käytännön toimenpitein.

Erityisesti nuorten maanpuolustustietoisuutta tulee parantaa. Olennaista on lisätä nuorempien sukupolvien tietämystä vanhempien sukupolvien ihanteista, uskollisuudesta, lojaaliudesta sekä siitä sisusta ja sitkeydestä, joiden pohjalta maastamme on rakennettu monella mittapuulla katsoen maailman onnellisin maa. Himmetä ei muistot koskaan saa.

Onnittelen Sotilaspoikien perinneliittoa 30-vuotisjuhlan johdosta, ja toivotan teille kaikille hyvää itsenäisyyspäivää ja joulua sekä kaikkea hyvää ja terveyttä.

Antti Kaikkonen
Puolustusministeri

Sisäsivuilla:

Pääkirjoitus – Ledare sivu 2
Pimeydestä valoon sivu 2
Puheenjohtajan kynästä sivu 2
Sammandrag sivu 2
Karjalan Liitto sivu 3
Perinnetyötä sivut 3-4
Sotilaspoikatarinoita sivut 5 ja 7
Soldatgossenruno, osa 3 sivu 6
Äänisen aallot sivu 6
Kiltojen kuulumiset sivut 4, 8, 9 ja 12
Lotta Svärd 100 vuotta sivu 10
Sotilaspoika kysyy sivu 10
In Memoriam ja Merkkipaalulla sivu 11
Yhteystiedot sivu 12

Karjalaisuus on osa sotiemme perinnettä

Olemme siirtymässä veteraaniajasta perinneaikaan. Näkökulma aiheeseen on usein liian suppea. Perinteen vaalimisen kohteina nähdään vain sotiemme veteraanit eli tunnuksen omaavat miehet ja naiset, jotka olivat puolustamassa maamme itsenäisyyttä.

Veteraanien perinne on kuitenkin vain osa sotiemme perinneperhettä, johon kuuluvat myös lotat ja pikkulotat, suojeluskunnat ja niiden poikatoiminta sekä sotilaskotisisaret. Ja tietenkin kotirintama. Jos se olisi luhistunut, olisi myös rintama luhistunut.

Jääkäriperinne nähdään usein omana perinteen haaranaan, vaikka jääkäreillä oli erittäin merkittävä rooli viime sodissamme. Eräät jääkäriupseerit - nimiä mainitsematta - olivat aivan ratkaisevassa asemassa kesän 1944 torjuntavoittojen saavuttamisessa.

Myös karjalaisuus on usein unohdettu osa sotiemme aineetonta perinnettä. Karjalan heimo jäi pahasti sodan jalkoihin, mutta ylvääna se tuskaansa kantanut on, kuten Veteraanin iltahuudossa todetaan.

Luovutettu Karjala on sotahistoriamme ulkomuseo. Se on osa sotiemme aineellista perinnettä sankarihautoineen, kenttähautoineen, muistomerkkeineen, taistelupaikkoineen, puolustusrakennelmineen, raunioineen ja kivijalkoineen. Lisäksi Karjalan kunnailla nukkuu ikiuntaan tuhansia suomalaisia sotilaita, jotka antoivat kalleimpansa, oman henkensä isänmaan puolesta.

Täyskarjalaisena haluan nostaa myös karjalaisuuden ja Karjalan osaksi viime sotiemme perinnetyötä.

Matti Hyvärinen, päätoimittaja

Den karelska identiteten hör till våra krigstraditioner

Veteranepoken följs nu av traditionstiden. Perspektivet ter sig ofta alltför snävt. Traditionerna värnas närmast när det gäller våra krigsveteraner, dvs. de män och kvinnor som fått veteranteckenet för sina insatser i försvaret av landets självständighet.

Veteranernas tradition utgör dock endast en del av vår krigsrelaterade traditionsfamilj, som även omfattar lottorna, flicklottorna, skyddskårerna och deras gosseverksamhet samt soldathemssystrarna. Och givetvis hemmafronten. Om den hade brutit samman, hade även fronten gått samma öde till mötes.

Jägartraditionen ses ofta som en egen traditionsgren, trots att jägarna hade en synnerligen viktig roll också under våra senaste krig. Vissa – här icke namngivna – jägarofficerares insatser var helt avgörande vid avvärjningssegrarna sommaren 1944.

Den karelska identiteten är också den en ofta bortglömd bit av vår immateriella krigstradition. Det karelska folket hemsöktes svårt under krigen, men bar med stolthet sitt lidande, såsom det fritt översatt från finska konstateras i Veteranens kvällsupprop.

Det avträdda Karelen är vårt krigshistoriska friluftsmuseum. Det bjuder på materiella traditioner som omfattar hjältegravar och fältgravar jämte minnesmärken, krigsskådeplatser och försvarsanordningar, ruiner och husgrunder. Dessutom vilar tusentals stupade finländska soldater i den karelska jorden. De gav sitt värdefullaste, sitt eget liv, för fosterlandet.

Som fullblodskarelare vill jag inbegripa också den karelska identiteten och Karelen i det traditionsarbete som hänför sig till våra senaste krig.

Matti Hyvärinen, huvudredaktör
Översättning: **Leif Häggblom**

Pimeydestä valoon

Isänpäiväjuhlien päätteeksi astuin keskisuomalaisessa korvessa olevasta isäni synnyinkodista ulos. Ulkona vallinnut pimeys oli kuin isku vasten kasvoja. Kun ojensin käteni suoraksi, en pystynyt erottamaan omaa kämmentäni. Onneksi autolleni oli vain muutama metri matkaa ja auto löytyi pimeydessä hamuillen. Elämme todella vuoden pimeintä aikaa. Oli helppo ymmärtää, miksi jatkuva pimeys voi ihmisille joskus olla raskasta.

Pian tämän jälkeen menin sotaharjoituksessa iltapäivällä erääseen telttaan. Teltassa käydyt keskustelut venähtivät tuntien mittaisesi ja ulkona hämärä oli muuttunut pimeydeksi. Ulos kömpiessäni koin samaisen kokemuksen pimeydestä. Nyt autoni ei kuitenkaan ollut lähettyvillä, vaan ympärillä oli pimeä metsä, mutta taivaalla loistivat tähdet ja kuu. Hetken taivasta ihaillessani huomasin pimeyden väistyvän ja nuo vähäiset taivaan valot valaisivat metsän, niin että pystyin kulkemaan vaivattomasti.

Kristitylle joulun odotukseen liittyy keskeisesti adventti. Adventin juuret ovat latinan kielen sanassa *adventus*, joka tarkoittaa tulemista. Tällä tarkoitetaan Kristuksen tulemista. Adventti sijoittuu vuoden pimeimpään aikaan ja jokaisena adventtina sytytämmekin uuden kynttilän. Näin valo lisääntyy päivä päivältä lähestyessämme joulua.

Pimeys ja valo olivat myös Jeesuksen vertauksien aiheena. Jeesus sanoo: ”Kulkekaa niin kauan kuin teillä on valo, ettei pimeys saisi teitä valtaansa” (Joh. 15:35). Jeesuksen puheessa pimeys viittaa tietämättömyyteen, toivottomuuteen ja kadotukseen. Valo taas viittaa Häneen itseensä, viisauteen ja pelastuksen toivoon. Alun kuvauksissani pimeys tuntui konkreettisesti pelottavalta ja toivottamalta. Mutta pienikin valon pilkahdus pimeydessä, yksikin tähti, tuotti riittävästi valoa tuomaan toivoa, iloa ja lohtua.

Johannes sanoo Jeesuksesta: ”Hänessä oli elämä, ja elämä oli ihmisten valo. Valo loistaa pimeydessä, pimeys ei ole saanut sitä valtaansa” (Joh. 1:5). Valo voittaa aina pimeyden. Tämän voi itse kokeilla menemällä pimeään huoneeseen. Jos sytytät pienenkin valon, huomaat, että valo voittaa aina pimeyden eikä pimeys koskaan voita valoa. Tämän todistivat myös

Marko Haukkamäki. Kuva: Tuuli Korpela

kedolla Jeesuksen syntymäyönä olleet paimenet. Myös he olivat synkän pimeyden keskellä, mutta heidät ympäröi Herran kirkkaus. ”Kansa, joka pimeydessä vaeltaa, näkee suuren valon. Niille, jotka asuvat kuoleman varjon maassa, loistaa kirkkaus” (Jes. 9:2).

Joulun valo loistaa synkimpäänkin pimeyteen. Tästä todistavat lukuisat kertomukset sodan pimeydessä kohdatuista jouluista. Vahvin esimerkki tästä on joulun aselepona tunnettu tapaus. 1914 Ensimmäisessä Maailmansodassa sotilaat kuulivat vastapuolen juoksuhaudoista joululaulua. He päättivät yhtyä lauluun. Niin he yhdessä laulaen nousivat taisteluhaudoistaan ja toivottivat toisilleen hyvää joulua. Vielä hetki sitten vihollisina toisensa tunteneet vaihtoivat keskenään lahjoja, viettivät yhdessä hautajaisia kaatuneille tovereille ja vapauttivat sotavankeja.

Joulun valo on vapahtajamme syntymä, suurin pimeyteen koskaan loistanut valo. Jumalan viesti on: ”Älkää pelätkö! Minä ilmoitan teille ilosanoman, suuren ilon koko kansalle. Tänään on teille Daavidin kaupungissa syntynyt Vapahtaja. Hän on Kristus Herra.” Tämä valo on täyttänyt pimeyden sodassa. Se täyttää pimeyden myös omissa elämissämme. Tämä valo tuo mihin tahansa pimeyteen anteeksiannon, toivon, Jumalan rakkauden ja iankaikkisen elämän.

Sotilaspastori
Marko Haukkamäki
Jyväskylän varuskunnan sotilaspappi

Puheenjohtajan kynästä

Lämpimät kiitokset onnitteluista ja yhteydenotoista tultuani valituksi Sotilaspoikien Perinneliiton puheenjohtajan tehtävään. Yhteydenottojen toivon jatkuvan molemmin puolin. Yhdessä perinnekiltojen ja niiden jäsenten kanssa voimme parhaiten vaalia yhteistä polkuamme.

Päällimmäisenä Sotilaspoikien Perinneliiton tämän hetken toiminnassa on 30-vuotishistoriikin saattaminen painovalmiiksi ja kiltojen kautta jäsenille toimitettavaksi. Alustava julkaisupäivä on 29.5.2022 – Perinneliiton perinnepäivänä Mikkelissä Jalkaväkimuseolla, missä myös Sotilaspoika-osasto sijaitsee.

Kauniina pyyntönä on kaikille killoille niin toimiville kuin puretuillekin, että toimittaisitte vastaukset kirjatoimikunnan lähettämään kyselyyn. Nuo kiltojen vastaukset mahdollistavat osaltaan historiikin tietojen saattamisen kiltojen osalta ajan tasalle.

Iloksemme olemme saaneet todeta kahden uuden sotilaspoikakillan haluavan liittyä joukkoomme – lämpimästi tervetuloa, joskin samalla pari kiltaa näyttää purkautuvan.

Alueellisiin Tammenlevän Perinneliiton järjestöihin liittyminen omilla paikkakunnilla ei edellytä eikä pakota eroamista Sotilaspoikien Perinneliitosta. Killan erottua liitosta loppuu välittömästi Sotilaspoika-lehden tuleminen killan jäsenille. Tilattuna lehden vuosikerta on huomattavasti kalliimpi kuin liiton vuosijäsenmaksu.

Toivomme edelleenkin yhteisen perinnetyömme jatkuvan niin pikkulottien kuin sotilaspoikien parissa.

Eri tilaisuuksissa tuntuu jostakin syystä osallistujien - etenkin puhujien - tietoisuudessa olevan aukkoja, kun puhutaan veteraanijärjestöistä. Liian usein jää mainitsematta edustamamme Sotilaspoikien Perinneliitto. Toivoisinkin meidän kaikkien osaltamme täydentävän tuota puuttuvaa tietoa tilaisuuksissa ja tapahtumissa rakentavassa yhteistyöhengessä. Meidän on hyvä muistaa, että sotilaspojat ja pikkulotat ovat veteraanien jälkeen viimeinen sotiemme aikaan maanpuolustusjärjestönä toiminut joukko.

Koronan aiheuttamien kokoontumisrajoitusten osittain ja osin kokonaankin purkautuessa kiltojen toiminnat toivottavasti palautuvat hiljalleen edeltävään tasoon. Pääsemme pitämään tilaisuuksia ja olemaan kasvotusten jäsentemme parissa liki kahden vuoden tauolta. Vaalitaan ja ylläpidetään edelleenkin yhdessä arvokkaita perinteitämme ja perinnetoimintaamme.

Parhaimmat onnittelut ja kiitokset yhteistoiminnasta Lotta Svärd 100-vuotisjuhlaa viettävälle Lotta-perinneliitolle – yhteinen perinne ja sen vaaliminen on samalla kiitoksemme osoitus tuon ajan toimijoille.

…ja hän synnytti pojan, esikoisensa, ja kapaloi hänet ja pani hänet seimeen, koska heille ei ollut sijaa majatalossa…

Rauhaisaa Joulun aikaa ja Menestyksekästä Tulevaa Vuotta Teille ja Läheisillenne!

Juhani Manninen
Sotilaspoikien Perinneliitto
puheenjohtaja

Oliko meillä romani-sotilaspoikia?

FT **Jaana Laamasen** uuden kirjaprojektin työnimi on *Romanit Suomen sotahistoriassa*. Hän etsii tietoa ja kuvia sotilaista, lotista, sotilaspojista, pikkulotista, työvelvollisista tai muista sotatyötä tehneistä romaneista joko sotatoimialueella tai kotirintamalla aikavälillä 1917–1945.

Yhteystiedot:
jaana@maitolaiturimaisteri.fi tai puhelin 040 7663645.
www.maitolaiturimaisteri.fi

Mikäli tietoja tai kuvia romanisotilaspojista tai -pikkulotista löytyy, niin tehdään juttu myös Sotilaspoika-lehteen, joten tiedot samalla myös päätoimittajalle.

Sammandrag

Republikens president **Sauli Niinistös**, försvarsminister **Antti Kaikkonens** och kommendören för försvarsmakten **Timo Kivinens** traditionella julhälsningar till soldatgossar och flicklottor finns på första sidan. Republikens presidents hälsning publiceras även på svenska.

Både Kaikkonen och Kivinen värdesätter soldatgossarnas och flicklottornas oegennyttiga verksamhet fosterlandet till fromma. Vardera understryker försvarsviljans och den frivilliga insatsens betydelse för landets försvar. Frivilliga behövdes i våra senaste krig och de behövs alltjämt.

På ledarsidan hittar vi de sedvanliga texterna, ledaren, andaktsskriften och ordförandens spalt. Förbundets ordförande **Juhani Manninen** betonar att anslutning till en lokal traditionsorganisation inte förutsätter utträde ur Soldatgossarnas Traditionsförbund. Det finns skäl att behålla medlemskapet redan med tanke på att det för en icke-medlem kostar 25 euro per år att prenumerera på vår publikation Sotilaspoika – Soldatgossen.

Inläggen från traditionstiden fortsätter och nu står Karjalan Liitto i tur. Den karelska identiteten utgör en generationskedja. Det är viktigt att erinra sig det historiska händelseförlopp genom vilket den karelska identiteten blivit en del av hela Finland.

Heikki Vuorimies avslutar sin trilogi om dikten Soldatgossen. Under årtiondenas gång har dikten getts ut i ett flertal översättningar. Det svenska versmåttet kan översättas till finska på många olika sätt.

Mängden soldatgossehågkomster och gillesnyheter var verkligen stor. Vi blev tvungna att komprimera och omplacera vissa bidrag för att alla aktuella inlägg skulle rymmas med.

På sidan 10 ingår referaten av händelserna vid **Lotta Svärds** 100-årsjubileum.

Nekrologerna och bemärkelsedagarna återfinns på sidan 11.

Matti Hyvärinen
Översättning:
Leif Häggblom

Karjalaisten sukupolvien ketju

KARJALAN LIITTO ry.

Talvisotaa seuranneen Moskovan rauhan ehdot olivat Suomelle raskaat, mutta erityisen raskaat ne olivat kotinsa ja kotiseutunsa menettäneille karjalaisille. Valtiovalta pyrki tekemään parhaansa tämän suuren kysymyksen ratkaisemisessa, mutta karjalaiset kokivat, että kyseinen aika asetti vaatimuksia myös heille itselleen. Karjalaisten yhteisrintaman luomisesta kokoonnuttiin keskustelemaan Helsinkiin 20.–21.4.1940.

Suomessa oli jo pitkään totuttu siihen, että valtion toiminnan rinnalla ja sen tukena oli aktiivinen vapaa kansalaistoiminta. Tämän voimakkaaksi kehitetyn järjestötoiminnan ja väestön omatoimisen yritteliäisyyden koettiin olevan yksi tekijä Karjalan kukoistuksen taustalla. Siten voidaan nähdä luontevana, että tämä halu olla mukana jälleenrakennustyössä kanavoitui Karjalan Liiton perustamiseksi 81 vuotta sitten.

Kun monet sotien jälkeen karjalaisille keskeiset kysymykset olivat saaneet ratkaisunsa, uskottiin, ettei karjalaisuudella ja Liitolla ole enää tulevaisuutta. Vuonna 1960 päätettiin järjestää Karjalaisten Suurjuhlat komeaksi päätökseksi evakkokarjalaisuudelle. Liiton toiminta kuitenkin sai uutta voimaa noista juhlista ja toiminnan suunnaksi alkoi muodostua karjalainen kulttuuri.

Tätä nykyä Karjalan Liitto on karjalaisen kulttuurin harrastus- ja kansalaisjärjestö, joka on keskittynyt karjalaisen kulttuurin esillä pitoon, säilyttämiseen ja uudistamiseen. Tämä yli 20 000 jäsenen Liitto edistää karjalaista kulttuuria, tuo esille karjalaisen identiteetin suomalaisuudessa ja ylläpitää vuorovaikutusta Karjalan alueeseen. Karjalan Liitolla on kolme toiminta-aluetta; kulttuuri, historia ja karjalaiset juuret.

Outi Örn. Kuva: Petri Mast

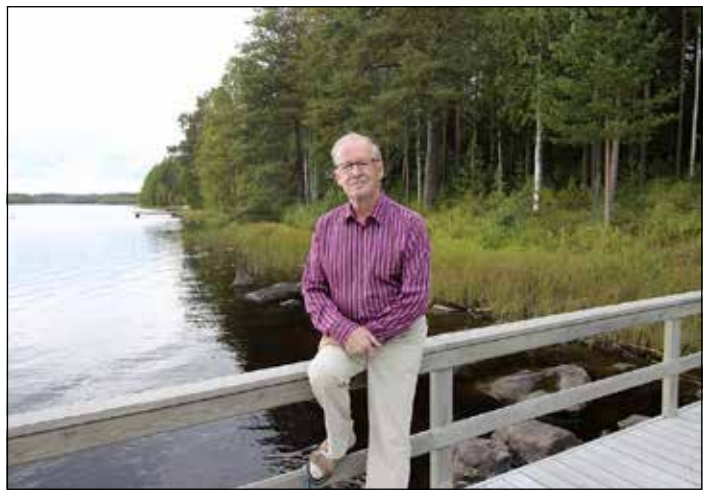

Matti Puhakka. Kuva: Pia Paananen

Viime vuoden juhlavuoden teemana oli Sukupolvien ketju. Se kannusti siirtämään upeaa perinnettämme ja muuta karjalaista tietoa eteenpäin, sukupolvelta toiselle. Meillä on monia perinteisiä tapahtumia, jotka ovat avoimia kaikille ja joissa voi päästä osaksi karjalaisten kohtalonhetkiä ja kulttuuria. Tällaisia tilaisuuksia ovat esimerkiksi vuosittain vietettävät talvisodan syttymisen ja päättymisen muistotilaisuudet sekä suurin tapahtumamme Karjalaiset kesäjuhlat®.

Monelta osin tämä perinteen siirtäminen uusille karjalaisille sukupolville tapahtuu kuitenkin jäsenseurojemme ahkeran ja pitkäjänteisen toiminnan kautta. Perinteen siirto lähtee aina uuden elämän synnystä alkaen. Rotinaperinne on keskeinen osa karjalaisuutta ja monet seurat tai yksittäiset jäsenet huomioivat tämän, kun uusia pieniä karjalaisjuurisia syntyy. Osa seuroista tekee myös yhteistyötä päiväkotien ja koulujen kanssa. He mm. käyvät näissä paikoissa kertomassa karjalaisuudesta tai vaikkapa opettamassa karjalanpiirakoiden tekoa.

Tänä vuonna olemme lisäksi jakaneet päiväkoteihin ja alakouluihin lähes 300 muistipeliä, jotka kertovat luovutetun alueen pitäjistä. Toivomme, että tämä osaltaan herättää lapset ja nuoret kysymään esimerkiksi isovanhemmiltaan Karjalasta ja karjalaisuudesta.

Karjalainen kulttuuri on hyvin monipuolinen sisältäen mm. Karjalan kielen ja suomen kielen ns. karjalaismurteet, rikkaan ruoka- ja käsityöperinteen, musiikin ja äänellä itkemisen. Pyrimme tuomaan tätä perinnettämme esille kaikenikäisille kiinnostuneille erilaisten kurssien, työpajojen ja seminaarien kautta. Esimerkiksi tänä vuonna meneillään on Karjalan Liiton, Karjalan Sivistysseuran sekä Kizhin ulkomuseon yhteinen hanke, jossa tuodaan esille karjalaista kansanpuku- ja kansallispukuperinnettä rajan molemmin puolin.

Toinen vahvasti nousussa oleva osa-alue on sukuihin ja sukututkimukseen liittyvä kiinnostus. Tähän tarpeeseen olemme vastanneet mm. karjalaisista suvuista kertovalla webinaarisarjalla sekä sukututkijan tietoiskuilla.

Liitto oli ottanut ensimmäisiä digitaalisuuden askelia jo ennen koronapandemiaa, mutta kyseinen kriisi toi mukanaan ennennäkemättömän harppauksen tässä asiassa. Syksystä 2020 alkaen kaikki seminaarit, keskustelutilaisuudet yms. on järjestetty verkon kautta ja tämä on tuonut mukanaan uusia karjalaisuudesta kiinnostuneita henkilöitä. Uskomme siis vahvasti, että digitaalisuus on yksi keskeinen tapa siirtää perinnettä myös tuleville sukupolville.

Perinteen säilyttäminen ja siirtäminen uusille sukupolville ei tapahdu yksinomaan Suomen rajojen sisäpuolella, vaan liitto, sen jäsenseurat ja jäsenet tekevät vahvaa yhteistyötä myös luovutetulla alueella. Karjalan Liitto on osallistunut luovutettuja alueita koskevaan yhteistyöhön kansalaisjärjestönä eri ministeriöiden tukemissa hankkeissa. Tärkeimpinä kohteina ovat Karjalan suomalaisen ajan historialliset muistomerkit, hautausmaat sekä muut kulttuurikohteet. Alueen kotiseutumatkailu ja osallistuminen esimerkiksi omien esivanhempien asuttaman pitäjän hautausmaan kunnostamiseen on ollut monellekin nuorelle juuri se tilanne, jossa Karjala ja karjalaisuus ovat juurtuneet syvälle sisimpään.

Koska karjalaisuus ja karjalaisten kokemukset ovat osa laajempaa suomalaista historiaa, koemme tärkeäksi toiminnan muodoksi myös yhteistyön muiden toimijoiden kanssa. Yhteistyö esimerkiksi Tammenlehvän Perinneliitto ry:n sekä Sotavainajien muiston vaalimisyhdistys ry:n kanssa on meille arvokas lisä työllemme karjalaisuuden hyväksi. Veteraaniperinteen vaaliminen, kuten mm. Sotilaspoikien Perinneliitto ry tekee, on kansakuntamme muistin kannalta merkittävää.

Diplomatian keinoin on aina ensisijaisesti pidettävä huolta kansakuntamme rauhantilassa elämisen mahdollisuuksista, mutta tämän rinnalla on ylläpidettävä uskottavaa maanpuolustusvalmiutta ja -tahtoa, mahdollista sotilaallista uhkaa varten. Tuntiessamme historiamme on helpompaa suunnistaa turvallisimmin mielin eteenpäin.

Itsenäisyytemme vuosikymmeninä olemme rakentaneet maastamme yhden maailman onnellisimmista kansakunnista. Kaikki tämä ei ole syntynyt helpolla. Sisällissota traumaattisine kokemuksineen, talvi- ja jatkosota suurine uhrauksineen, aluemenetykset ja yli 400 000 karjalaisen evakkoon joutuminen ovat tapahtumia kansakuntamme historiassa, joita ei saa unohtaa historian pimentoon. Jokaisena päivänä tulee kiitollisina muistaa menneiden sukupolvien työtä niin itsenäisyyden säilyttämisessä kuin kansallisen yhtenäisyyden ja hyvinvoinnin rakentamisessa.

On tärkeää, että myös tulevat sukupolvet muistavat karjalaisten historiaa, koska tämä yli 400 000 ihmistä käsittäneen joukon asuttaminen luovutetun Karjalan alueelta muualle Suomeen oli maailmanlaajuisestikin tarkasteltuna ennennäkemätön ponnistus ja on siten osa koko Suomen yhteistä historiaa. Karjalaiset sijoittuivat ympäri Suomen ja toivat siten tämän kulttuurin lähemmäksi muun Suomen perinteitä.

On siis tärkeää muistaa se historiankulku, jonka myötä karjalaisuus tuli osaksi koko Suomea.

Kirjoittajat ovat Karjalan Liiton puheenjohtaja **Outi Örn** ja liittovaltuuston puheenjohtaja **Matti Puhakka**.

Ministeri Puhakka oli liittovaltuuston puheenjohtajana vuodesta 2002. Hän oli syntynyt Enossa Pohjois-Karjalassa 7.2.1945. Hän menehtyi 6.10.2021.

Punkalaitumen perinnehuoneen tarina

Vuonna 1944 lakkautetun sotilaspoikajärjestön perinnetoiminnan järjestäytyminen sai puhtia maakunnan sotilaspoikatoiminnan heräämisestä. Punkalaitumen sotilaspoikaosasto kuului aikoinaan Satakunnan piiriin ja siihen Punkalaitumella haluttiin historiallisista syistä edelleen kuulua. Tiedot sotilaspoikiin liittyneistä pojista saatiin tallella olevasta vuonna 1941 tehdystä kyläkohtaisesta luettelosta.

Satakunnan Sotilaspoikien Perinnekilta ry perustettiin vuonna 1991 ja puheenjohtajansa, Satakunnan Säästöpankin eläkkeelle jääneen toimitusjohtajan, varatuomari **Pentti Jyllin** johdolla tehtiin kunnissa aktivoimistyötä.

Punkalaitumella perinnetoiminta aloitettiin vuoden 1993 alussa, jolloin toimittiin melko pienessä piirissä: aktiivisia jäseniä oli 10–20. Toiminnan laajentuessa jäsenmäärä kasvoi parhaimmillaan seitsemänkymmeneen.

Toiminta sai vauhtia lokakuussa 1993, kun perinnekilta ja sotilaspoikien paikallinen toimikunta järjestivät entisessä suojeluskuntatalossa, seuratalo *Vartiolassa* juhlallisen sotilaspoikaristien jakotilaisuuden. Risti jaettiin 63:lle punkalaitumelaiselle sotilaspojalle. Punkalaitumen sotilaspoikien jäseninä edellä mainitusta joukosta on tätä kirjoitettaessa (heinäkuussa 2021) yhdeksän.

Kymmenen vuotta aloittamisesta Punkalaitumen sotilaspoikia onnisti: omiksi toimitiloiksi saatiin 1934 valmistuneesta Vartiolasta painihuoneena tunnettu yläkerran huone. MTK Punkalaidun luovutti tilan käyttöön vastikkeetta. Sotilaspojille huone oli erityinen: juuri siellä nuoria vapaaehtoisia poikia koulutettiin ja majoitettiin jatkosodan alla ja sodan puhjettua.

Rakennuksen vieressä sijaitsi yksi Punkalaitumen ilmavalvontatorneista. Laitumelaiset sotilaspojat ovat muistelleet, kuinka paikka tuntui hienolta ja toiminta turvalliselta. Jokainen on muistanut myös mainita, että muonituksesta huolehtineet lotat ruokkivat hyvin myös pula-ajan niukkuuteen tottuneet sotilaspojat. Kuri oli sotilaallisen tiukka, ja toisia opittiin kunnioittamaan. Tähän huoneeseen on rakentunut Punkalaitumen sotilaspoikien perinnehuone.

Perinnehuoneeseen on vuosien mittaan koottu sotilaspoikatoimintaan ja maanpuolustustyöhön liittyvää esineistöä ja kirjallisuutta. Tila on myös sotilaspoikien kokoushuone.

Yleisölle perinnehuone on avoinna heinäkuun torstaisin, kun Punkalaitumella kokoonnutaan pitäjälle toripäivänä. Vuosittain esille on nostettu jokin kokoelmasta poimittu teema. Nähtävänä on ollut esimerkiksi sotiin liittyneitä videoita, joissa on jokin paikallinen yhteys. Tänä vuonna esillä on laaja otos keväällä 2021 edesmenneen päätoimittaja **Pentti Ruohotien** lahjoittamaa kirjallisuutta. Lisäksi esitellään vuonna 2020 aloitetun kuvakeruun satoa.

Punkalaitumella sotilaspoikaosaston toiminta on herättänyt yleistä kiinnostusta: kaikille avoimiin tilaisuuksiin ja retkiin on osallistuttu mielellään. Elämme luottavaisin mielin siitä, että Sotilaspoikien perinne ei unohdu eikä heidän rooliaan vuosina 1939–1944 käydyissä sodissa vähätellä, kun sotiemme perinnön vaalimista organisoidaan valtakunnallisesti ja maakunnallisesti.

Tekstit:
Kaisa Kirkko-Jaakkola

Ulvilan Ravani

Jokainen satakuntalainen sotilaspoika tietää, mitä otsikko tarkoittaa. Satakunnan suojeluskuntapiiri sai 1920-luvulla käyttöönsä entisen kasarmialueen Ravanin kylässä Ulvilassa ja ryhtyi siellä kouluttamaan jäseniään, lottia sekä myöhemmin myös pikkulottia ja sotilaspoikia.

Suomi oli jaettu 1800-luvun loppupuoliskolla reservikomppanioihin, joista yksi perustettiin Ulvilan Ravanin (Ragvaldsby) kylään, Sippolan tilasta erotetulle alueelle. Paikalle rakennettiin Yleisten rakennusten ylihallituksessa laadittujen piirustusten mukaiset rakennukset. Lisäksi raivattiin harjoitus- ja voimistelukentät sekä ampumarata. Sotaväen lakkauttamisen jälkeen alueella asui venäläisiä sotaväenosastoja, joiden tehtävänä oli laatia topografikarttoja. Suomen itsenäistyttyä koko Ravanin kasarmialue luovutettiin Satakunnan suojeluskuntapiirin käyttöön.

Sotilaspojat muistavat Ravanin suuret kesäleirit, joilla satakuntalaiset sotilaspojat tapasivat, saivat koulutusta vapaaehtoiseen maanpuolustustyöhön, urheilivat ja viettivät perinteistä ohjattua leirielämää. Sotilaspoikien koulutukseen leirit kuuluivat oleellisena osana. Ravanin leirejä moni sotilaspoika on pitänyt leiritoiminnan kohokohtina.

Ohjelmassa oli sulkeisharjoituksia ja pienoiskivääriammuntaa, viesti- ja kenttäpuhelinkoulutusta. Ravanissa järjestettiin myös ryhmänjohtajakursseja jo jonkin aikaa järjestössä toimineille sotilaspojille. Siisteyteen kiinnitettiin erityistä huomiota ja sisäpalveluohjesäännön opettelu oli tärkeää. Hauskimpia lienevät olleet yleisurheilu- ja pesäpallo-ottelut osastojen välillä - ja parasta kaikesta: lottien organisoima mainio muonitus.

Sotilaspoikien Perinneliitto perustettiin 29.5.1991. Satakunnan Sotilaspoikien Perinnekilta valitsi tuon päivämäärän perinnepäiväkseen ja teki kunniakäynnin Ravaniin pystytetylle suojeluskunta- ja lottatyön muistomerkille 29.5.2021. Pienimuotoisessa tilaisuudessa puhui Satakunnan killan puheenjohtaja **Tapio Huhtanen** ja kukat laski sotilaspoika **Antti Maunula**.

Ulvilan Ravanin rakennuksia. Kuva: Kaisa Kirkko-Jaakkola

Ravanin muistokivi perinnepäivänä 2021. Kuva: Tapio Huhtanen

Lähteet:

Poikia isänmaataan rakentamassa, toim. Tapani Mikola. Huittinen 1993.

Kunnas, Veikko: Luettelo Suomen autonomian ajan reservikomppanioista (1986) https://www.kyppi.fi/palveluikkuna/raportti/read/asp/hae_liite.aspx?id=115028&ttyyppi=pdf&kansio_id=0

Ulvilan reservikomppania https://fi.wikipedia.org/wiki/Ulvilan_reservikomppania

Keski-Suomen killan kiltalaisia rosvopaistilla vas. Tapio Rautiainen, Matti Suokas, pj. Heikki Vuorimies, sotilaspoika Kauko Saastamoinen ja Voitto Nieminen. Kuvasta puuttuu sotilaspoika Mikko Lintula.

Sotilaspojat mukana rosvopaistilla Peurungassa

Sotiemme veteraanit läheisineen oli kutsuttu 6. lokakuuta Laukaan Peurunkaan jälleen kerran nauttimaan rosvopaistia. Tämä tilaisuus oli ”neljäs viimeinen kerta”, kuten tapahtuman isä, Finnairin eläkkeellä oleva purseri **Kalevi Rönnqvist** asian ilmaisi. Itsenäisyyden juhlavuoden 2017 tapahtuman piti olla viimeinen, mutta silloin tehtiin ”väärä diagnoosi” ja rosvopaisti on muhinut sen jälkeen vielä kolmesti. Rönnqvist ei nyt luvannutkaan, että tämä olisi se vihoviimeinen kerta - jäämme odottamaan ensi vuotta vesi kielellä.

Tapahtuman järjesti perinteiseen tapaan Finnairin lentävä henkilöstö yhteistyössä Peurungan kanssa. Järjestelyissä olivat mukana myös Luonetjärven sotilaskotisisaret sekä Keski-Suomen reservipiirit. Käytännön järjestelyistä vastasi tottuneesti liikuntaneuvos **Pekka Toivonen**.

Tilaisuuteen oli saapunut veteraaneja, lottia, pikkulottia, sotilaspoikia ja sotaorpoja läheisineen sekä veteraanityön tukijoita ja tekijöitä yhteensä noin 250. Tunnuksen omaavia miehiä ja naisia oli paikalla noin 20. Vanhin heistä oli lokakuussa 104 vuotta täyttänyt rintamalotta **Elli Pöyhönen**.

Lasse Lehtinen, 96-vuotias Viipurinlahden ja Ilomantsin taistelujen veteraani totesi ytimekkäästi: ”Nyt oli kahdestoista hetki järjestää juhla; nyt pitää juhlia ennen kuin aika menee ohi”.

Peurunka on erinomainen paikka veteraanien rosvopaistille. Veteraanien kuntoutus alkoi vuonna 1974 ja veteraanien kuntoutusvuorokausia on kertynyt jo kaksi miljoonaa. ”Tälläkin hetkellä meillä on 12 veteraania kuntoutuksessa”, totesi toimitusjohtaja **Seppo Virta**.

Rosvopaisti maistui; reserviläiset olivat hauduttaneet 160 kg lampaanlihaa, jota tarjoiltiin perunamuusin ja lisukkeiden kera. Päälle juotiin kahvit ja konjakit sekä syötiin legendaariset ”sotkun munkit”.

Teksti ja kuva:
Matti Hyvärinen

Etelä-Kymenlaakson Sotilaspoikien Perinnekilta ry:n

vuosikokous pidetään **torstaina 24.2.2022 klo 17.00** Kumppanuustalo Hilman tiloissa, Kadettikoulunkatu 3, Hamina (entinen upseerikerho).
Käsitellään yhdistyksen sääntöjen 10 §:n määräämät asiat.
Kahvitus alkaa klo 16.15

Tervetuloa! Kiltahallitus

Satakunnan Sotilaspoikien perinnekilta ry:n

vuosikokous ja killan 30 v juhla
tiistaina 22.2.2022 virkistyshotelli Yyterissä
14.00 kahvi
14.30 juhlakokous
16.00 alkaen juhla, buffet ruokailu

Tumma puku, kunniamerkit
Illalliskortti 50 €

Tervetuloa!
Satakunnan Sotilaspoikien perinnekilta ry:n hallitus

Perinnetyötä Kanta-Hämeessä

Veteraanisukupolven vähentyessä siirrymme kohti tammenlehvän sukupolven perinneaikaa. Sotilaspojat ovat eräs tärkeä ryhmä, joka on sitoutunut sodan sukupolven perinnetyön vaalimiseen.

Koronasta huolimatta Suomeen on noussut jo lukuisia sotien 1939–1945 perinnetyötä tekeviä yhdistyksiä. Koska hämäläiset olivat kerrankin nopeita, kirjoitus keskittyy Kanta-Hämeeseen.

Tammenlehvän Hämeenlinnanseudun Perinneyhdistys ry:n tarkoituksena on vaalia sotiemme 1939–1945 rintamalla olleiden eri veteraanijärjestöjen ja laajemmin myös kotirintamalla työskennelleiden perinnetyötä.

Perinneyhdistyksen perustivat 2.4.2019 alueella toimivat Tammenlehvän Perinneliiton jäsenjärjestöt ja muut yhteisöt sekä yksityishenkilöt. Yhdistyksen toimialueena on Hämeenlinnan kaupunki, Hattulan kunta ja Janakkalan kunta. Yhdistys toimii kiinteässä yhteistyössä Tammenlehvän Lounais-Hämeen perinneyhdistyksen kanssa.

Perinneyhdistyksen kunniajäseninä ovat vielä jäljellä olevat sota- ja rintamaveteraanit, puolisot ja lesket. Varsinaisiksi jäseniksi toivomme veteraanijärjestöjen kannattajajäseniä ja veteraanitoimintaa tukevia yhdistyksiä.

Kunnat, seurakunnat, yhteisöt ja mm. puolustusvoimat säilyvät kumppaneina.

Toimintaan kuuluu Tammenlehvän Perinneliiton jäsenjärjestöjen perinnetyö koskien vuosia 1939 – 1945. Korostamme toiminnassamme koko Tammenlehvän sukupolven, vauvasta-vaariin, perinnetyötä.

Tammenlehvän Perinneliiton jäsenjärjestöistä perustettiin vuonna 2014 Tammenlehvän neuvottelukunta, joka koordinoi perinneajan työtä. Se vastaa myös seutukunnalla toteutettavista suuremmista tapahtumista. Esimerkiksi panssaridivisioonan 75-vuotisjuhlissa 28.6.2017 oli mukana maanpuolustus- ja veteraanijärjestöt omine toimintoineen.

Tällä hetkellä toiminta on pääasiassa suunnattu lapsiin ja nuoriin: Esimerkiksi vuonna 2017 järjestettiin veteraaneille, lapsille ja varusmiehille yhteinen Suomi 100 vuotta -hiihto jatkoksi talvisodan muistohiihdoille.

Lukiolaisille järjestetään jatkoa Isänmaan vaiheita -luentosarjalle. Aikaisemmat luennot käsittelivät jatkosodan päättymistä ja kylmää sotaa Suomen näkökulmasta. Tilaisuuksissa ovat mukana veteraanien edustajat.

Perinnetyön liikkeellelähtö tapahtui juhlakonsertissa Hattulan Juteinikeskuksessa 2.4.2017. Tähän tilaisuuteen kutsuttiin kaikki veteraanit kunniavieraiksi.

26. lokakuuta 2016 alueemme sotaveteraaniyhdistykset päättivät perinneaikaan siirtymisestä. Veteraaniyhdistykset ja perinneyhdistys kulkevat yhdessä noin vuoteen 2021.

Perinneyhdistyksen tärkein tehtävä on huolehtia viimeisistä veteraaneista sekä heidän puolisoistaan ja leskistään. Toisena tehtävänä on varsinainen perinnetyö.

Alueen veteraaniyhdistykset liittyvät veteraanien harvetessa osastoina Hämeenlinnan Seudun Sotaveteraaniyhdistykseen tai suoraan perinneyhdistykseen kuten Toijalan sotaveteraaniyhdistys.

Varsinaisena perinneaikakautena rahoitus järjestetään erilaisilla yleisötapahtumilla kuten aseveliillat ja konsertit. Henkilöjäsenet, entiset veteraanijärjestöjen kannattajajäsenet, veteraaneja tukeneet yhdistykset ja yhteisöt sekä lahjoitukset muodostavat myös taloudellisen pohjan. Perinnetyö tarvitsee tekijöitä, ei ensisijaisesti rahaa.

Tammenlehvän sukupolveen kuuluvat muutkin kuin sotiemme veteraanit. Siksi Tammenlehvä-nimitys tulee näkyä perinneyhdistysten nimessä.

Sotiemme veteraanit pelastivat vuosina 1939–1945 Suomen itsenäisyyden. Sodan jälkeen he maksoivat suuret sotakorvaukset, rakensivat Suomen uudelleen, kasvattivat seuraavan sukupolven, hoitivat puolisonsa ja lapsensa, antoivat meille esimerkin hyvästä elämästä. Tätä kirjoitettaessa sotiemme veteraaneja – miehiä ja naisia – on jäljellä vajaat 5000. Heidän keski-ikänsä on yli 95 vuotta. 80 vuotta sitten veteraanimme turvasivat maamme tulevaisuuden. Tänään he luovuttavat meille viestikapulan kuljetettavaksi pitkälle tulevaisuuteen, niin kauas kun on Suomi-niminen maa ja suomalaiset.

Veteraanien toivomus on, ettemme pudota tätä kapulaa.

Tammenlehvän Hämeenlinnanseudun Perinneyhdistys ry
Seppo Kopra
puheenjohtaja

Keski-Pohjanmaan Sotilaspoikien Perinnekillan vuosikokous

Keski-Pohjanmaan kilta piti vuosikokouksensa perjantaina 8.10.2021. Säännöt määräävät kokouksen pidettäväksi huhtikuun loppuun mennessä, mutta kahtena vuotena peräkkäin on pandemia siirtänyt kokousta puoli vuotta. Mutta ei sääntöä ilman poikkeusta.

Tämä virkeä ja toimelias sotilaspoikaosasto vie innolla perinnettä eteenpäin ja tuo tietoa jälkipolville. Mottona on tietysti sota-aikainen sanonta että veljeä ei jätetä. Kun kokousmatkaa kertyy sata kilometriä yhteen suuntaan, niin kimppakyyti on tärkein asia. Keski-ikä on monella jo yli 90 vuotta eikä kaikilla ole enää ajokorttia, mutta kantaa otetaan asioihin ja päätöksiä killan hyväksi tehdään.

Vuosikokous 2021 Kitinkannuksessa. Vasemmalta Antero Pallaspuro, Juha Eronen, Lauri Ahola, Veikko Junttila, Heikki Sytelä, Kalevi Niemi, Kalle Kandelberg ja Matti Rahkola.

Historiikki sotilaspojista on valmistumaisillaan ja kirjan painamiseen on kerätty avustuksia ihan kiitettävästi. Täytyy kuitenkin ihmetellä, etteivät sotilaspoikien historiakertomukset kaikkia yhteisöjä kiinnosta, kun ovat palauttaneet tilaussopimuksia todeten, että ei meillä ole oikein varoja. Tavoitteena oli saada kirjat joulumyyntiin, mutta haluttiin ottaa tämä kuluva vuosi mukaan historiikkiin.

Kokouksessa valittiin hallituksen puheenjohtajaksi **Matti Rahkola**, sihteeriksi **Martti Korhonen** ja varsinaisiksi jäseniksi **Kalle Kandelberg**, **Kalevi Niemi**, **Lauri Ahola**, Martti Korhonen, **Antero Pallaspuro** ja **Jarmo Eronen**. Varalle **Sauli Kailajärvi**, **Olli Roiko-Jokela**, **Veikko Junttila**, **Jorma Honkela**, **Kaija Jestoi** sekä **Juha Eronen**.

Puheenjohtaja esitteli katkelmia edellisvuoden toimintakertomuksesta: ”Kokoukset on siirretty koronan vuoksi syksyyn, mutta siitä huolimatta olemme pystyneet hoitamaan kokoukset sääntöjen mukaisesti. Toimihenkilöiden aikaa on kulunut kirjan valmisteluun, joka on ollut mittava ja työläs tehtävä. Onneksemme olemme saaneet ammattiapua kirjan taittajalta. En malta olla ilmoittamatta sitä, että kirjan varojen kerääminen on ollut erittäin vaikeaa johtuen tästä lama-ajasta.”

Puheenjohtaja valtuutettiin johtokunnan päätöksellä varainkeräykseen ilmoituksilla, joilla voi ostaa palstatilaa kirjasta nimelleen tai toiminnalleen.

Monet olivat koronan vuoksi pois työpaikoiltaan, kun kiertelin yritysten toimistoja. Ja sitte kun mulla on tuo polovivamma ja toimisto, jossa päättäjä tai kuka kulloinkin oli, on usseinkin kolmannesa kerroksesa niin oli pakko pittää semmonen kahen viikon paussi keräyshommasta. Nyt ollaan taas jatkamasa, että saajaan täytettyä ne toiveet mitä kerräykselle on asetettu.

Kaikki työ on talkootyötä ja rahat menevät sinne minne on tarkoitus. Taittamisavusta hyvitämme kulukorvauksen. Poikkeuksellisista oloista huolimatta olemme intomielisesti tehneet tätä työtä täysin korvauksetta. Juoksevat raha-asiat hoitaa Veikko Junttila rahastonhoitajana. Päätoimittajana on Juha Eronen.

Pelkästään Kalajoella on yli neljäsataa yrittäjää ja yksityiset päälle. Kirjoitimme lähes 150 kirjettä ilmoituslomakkeineen ja *Keski-Pohjanmaa* -lehdessä vielä kannustimme lukijoita hyvän asian puolesta. Tehosi minkä tehosi. Asia oli ehkä uusi ja outo tämän päivän päättäjille. Aika harva oli noteerannut ne kirjeet. Mitä ne semmoset sotilaspojat on??

Tämä kirja kertoo nuorisosta, jota ei ollut isä neuvomassa miten hevonen valjastetaan ja heinät ja rehut ajetaan vainioladoista navettaan.

Isät kirjoittelivat rintamalta ohjeet, milloin peruna istutetaan ja ohra kylvetään. Tyttösille äiti neuvoi navetassa, mitkä lypsetään, mikä on ummessa ja mikä lammas keritään. Näin ainakin maaseudulla.

Kaupungeissa oli nuorisoa, josta nousi johtajia sotilaspoikajärjestöihin. Sotien jälkeen nuoriso ja rintamamiehet ja naiset jäivät oman onnensa nojaan, kun ei ollut juuri mitään järjestäytymismahdollisuuksia. Jälleenrakentamista vain ja raatamista.

Sen jälkeen huomattiin järjestöjen voima ja apu. Tuli rintamaveteraanit, sotaveteraanit, sotainvalidit ja niin edelleen. Lottajärjestöt ja sotilaspojat jäivät varjoon sodan jälkeen. Ei niistä pidetty ääntä. Eikä kehuttu riittävästi. Pieniä vihkosia on kirjoiteltu.

Teksti ja kuva:
Martti Korhonen

Marskin viestikapulan kuljetus Karjalankannaksella 1944

Olen **Tenho Vainikka**, syntynyt 14.2.1930 Korpelan Autiossa, Viipurin maalaiskunnassa. Kylämme sijaitsi 15 kilometriä Viipurista Terijoki-Viipuri -maantien varrella.

Kerron omakohtaisen jännitystarinani salaisen viestin kuljetuksesta.

Kannaksen rintamamiehiltä tuli toivomus, jonka perusteella Aution sotilaspojat saivat kunnian osaltaan kuljettaa viestikapulaa ylipäällikkö **Mannerheimille** Päämajaan Mikkeliin.

Muistaakseni meitä oli viisi tai kuusi 13–14-vuotiasta poikaa, jotka lähtivät asialle. Ryhmämme johtajana oli **Esko Kesäläinen**, joka oli meistä vanhin.

Tenho Vainikka Viipurissa 1944. Kuva Vainikan kotiarkisto

Tenho Vainikan sotilaspoikapassi.

Oli kuutamoyö ennen pääsiäistä 1944. Rintamamiehet toivat viestikapulan Kannakselta Honkaniemeen sovittua myöhemmin; he tulivat vasta keskiyöllä. Me odottelimme epätietoisina ja jännittyneinä, mutta pääsimme kuitenkin matkaan.

Hiihdimme rautatien vierustaa pitkin kuutamon kelmeässä valossa kohti Viipuria. Pakkasta oli juuri sopivasti, suksi luisti hyvin eikä tullut kylmä. Pelottikin, koska Neuvostoliiton tiedusteluosastoja ja desantteja oli havaittu alueella. Kuitenkin oli vielä rauhallista ja linnoitustöitä tehtiin. Puhua kalkatimme koko matkan häiriköivästi niin, että retkellä näyttäisi olevan suurempikin joukko.

Meille annettiin ohjeeksi saapua Viipuriin museon aukiolle, missä oli **Torkkeli Knuutinpojan** patsas ja päävartio sekä museo, joka oli muutettu sotilastilaksi. Meidät vastaanotti korkea-arvoinen upseeri. Yritimme tervehtiä häntä kättä päähän viemällä, mutta se oli vaikeaa sauvojen kanssa ja torilla, joka vietti linnaan päin ja oli jäinen.

Meidät kutsuttiin sisälle, missä saimme kiitokset hyvin suoritetusta tehtävästä ja meille tarjottiin aamuyöllä lämmintä teetä. Viestikapula jäi sinne ja jatkoi matkaansa paikallisten toimesta. Emme luonnollisestikaan avanneet kapulaa, joten viestin sisältö jäi näin ollen salaiseksi.

Meidät ohjattiin ”Pirunkirkkoon”, joksi kansanomaisesti kutsuttiin Viipurin Anniskeluyhtiön taloa, joka nyt oli sotilaskäytössä Henkilötäydennyskeskuksena (HTK).

Siellä meitä odotti täydellinen ruokatarjoilu voinappeineen – eikä elintarvikekortteja kyselty.

Ruokailun jälkeen pääsimme nukkumaan ja aamupäivällä palaamaan kotiin Autioon.

Kotiin palattiin valoisana aikana suoraan päätien vartta pitkin, ettei häiritty sotilasliikennettä.

Päivällä ei enää pelottanut, vaan olimme tyytyväisiä suoritetusta tehtävästä, josta oli paljon kerrottavaa vanhemmille ja muille pojille.

Sotilaspojillahan ei ollut aseistusta, mutta jokaisella kylän pojalla oli metsästä löydettyä ”sotasaalista”. Aution kylä sijaitsi Sommeen - Porlammin -motin tuntumassa. Jokaisessa perheessä oli tästä motista kerättynä maastoon jääneitä toimivia aseita, etenkin kivääreitä ja patruunoita.

Meidän poikien leikit olivat varsin sotaisia, tietenkin vanhemmilta salassa. Vahinkoja sattui harvoin.

Ehdin olla sotilaspojissa vain vähän aikaa, huhtikuusta 1943 vuoteen 1944, jolloin suojeluskuntajärjestö lakkautettiin.

Evakkotaipaleeni päätyi Vihtiin, mistä muistan muutama vuosi sitten toteutuneen sotilaspoikatapaamisen. Näytin siellä sotilaspoikapassini, joka oli paikallisille tuntematon.

Kun kapulaviestistä ei ole puhuttu eikä kirjoitettu paljoakaan, halusin omalta osaltani tönäistä asiaa eteenpäin.

Vihdissä 17. elokuuta 2021

Tenho Vainikan kertoman tarinan on kirjoittanut toinen sotilaspoika **Eino (Epe) Kerminen** (89 v.).

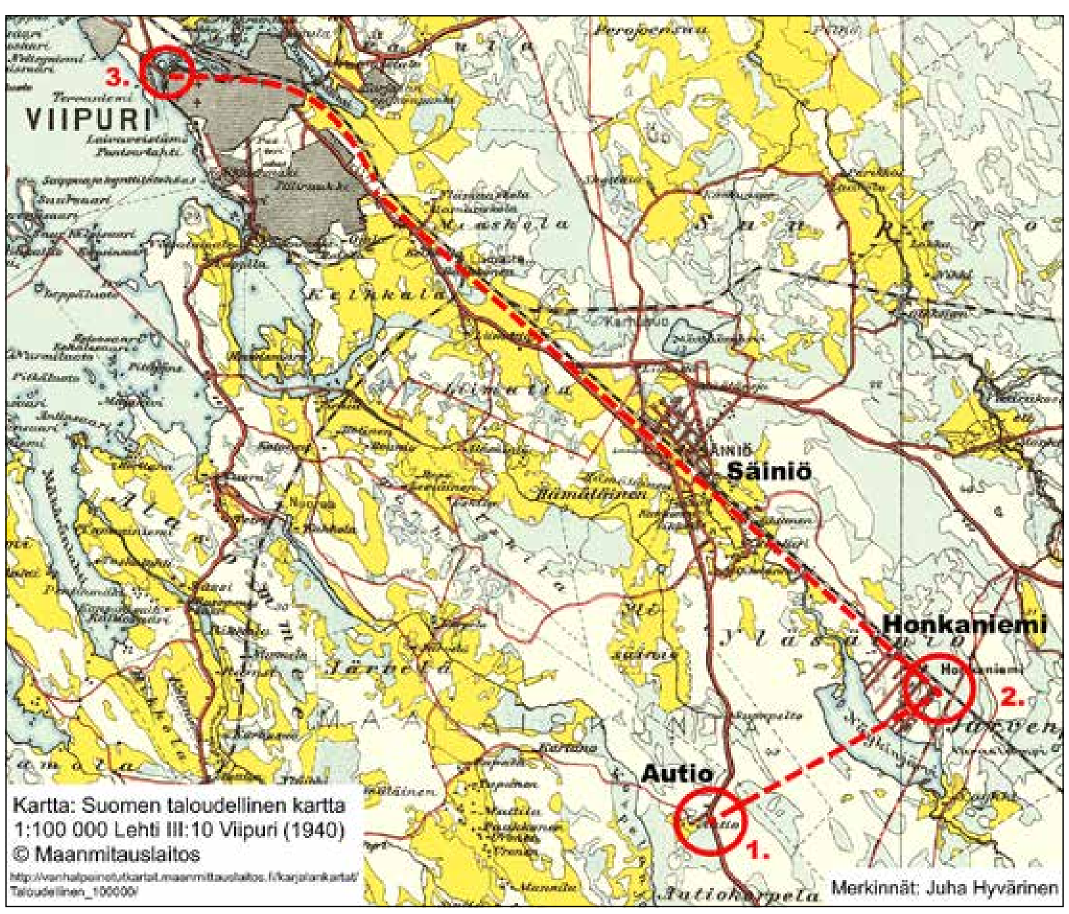

Aution sotilaspoikien viestireitti Kannakselta: Autio - Honkaniemi - Viipuri. Pohjakartta: Maanmittauslaitos, merkinnät Juha Hyvärinen

Sotilaspoika-toiminnasta hyötyä varusmiespalveluksessa

Erkki Renvall asui vanhempiensa maatilalla Mikkelin maalaiskunnan Rämälässä. Sodan aikana kaikki ihmiset olivat isänmaallisia ja oli luonnollista, että Erkki liittyi yhdentoista ikäisenä sotilaspoikiin. Erkin toivomuksena oli päästä rintamalle. Erkki suunnitteli menevänsä **Mannerheimin** puheille ja pyytävänsä ylipäälliköltä lupaa päästä rintamalle. Sisu ei kuitenkaan antanut mennä kysymään lupaa Mannerheimiltä ja niin rintamalle lähtö jäi haaveeksi.

– Eihän sinne poikaisia olisi otettukaan, totesi Erkki.

Sotilaspoikien kokoontumispaikkana oli Rämälän kansakoulu, jossa pidettiin harjoituksia kerran viikossa. Harjoitukset koostuivat urheilusta, suunnistuksesta ja ammunnasta. Ammunta suoritettiin pienoiskiväärillä Rämälän koulun lähellä olevan ladon seinään.Vanhemmat pojista olivat lentokentällä vartiossa ja joskus desanttijahdissa.

Pojat tekivät paljon talkoita – pilkottiin polttopuita autojen häkäpönttöihin ja autettiin maataloustöissä. Kilpailuja oli paljon talvella. Silloin hiihdettiin ja kesällä urheiltiin. Suunnistus oli osa poikien kilpailutoimintaa.

Kouluttajina olivat **Toivo Hämäläinen** sekä **Oiva** ja **Taito Herttuainen**, jotka olivat haavoittuneita sodassa. Poikia koulutettiin tuntemaan sotilasarvoja ja pidettiin sulkeisia. Sotilaspoikapukuja toivottiin, mutta niitä ei kuitenkaan ollut jaettavissa.

Harmia suunnistusvirheestä

Pojat olivat kasarmilla kahden viikon leirillä. Kouluttajana oli Toivo Hämäläinen. Leiriltä on jäänyt erityisesti mieleen suunnistus.

Erkki oli suunnistuksessa ryhmänjohtajana. Pojat olivat lähdössä suunnistamaan ja kasarmin portilla tuli vastaan kenraali **Nenonen** seurueineen. Erkki teki kenraalille ilmoituksen ja kertoi, miten suunnistetaan. Kenraali kiitteli ja toivotti pojille hyvää jatkoa. Ilmoituksen teosta oli seurauksena, että Erkki otti 3.000 piirua väärän suunnan. Tästä oli seurauksena, että kun ensimmäinen rasti oli Urpolassa, pojat menivät Kalevankankaalle. Aikansa harhailtuaan pojat palasivat kasarmille. Äiti oli laittanut reppuun evästä, jonka Erkki jätti tädilleen Kalevankankaalle.

Kun suunnistus oli päättynyt, Erkki lähti hakemaan reppuaan. Täti olikin syönyt eväät, kun oli luullut, ettei Erkki palaa reppuaan hakemaan. Suunnistusvirheestä kertyi harmia näin enemmänkin.

Leirillä pojat ruokailivat kasarmilla. Ruokailuun mentiin ruokasalin lävitse. Salissa oli vanhoja miehiä, jotka olivat tulleet jostakin syystä pois rintamalta. Iltapalaa ei ollut ja pojat yrittivät kuljettaa näkkileipää puseron alla. Vanhat miehet tutkivat pojat ja korjasivat näkkileivät pois eikä pojilla ollut iltapalaa. Poikien leirissä käytettiin nimeä oravakomppania.

Erkki Renvall killan 20-vuotisjuhlassa. Kuva: Suur-Savon killan arkisto

Pommituksista sodan tuntu

Sodan tuntua nuoren miehen elämään toivat pommitukset. Talvisodan ajalta Erkki muistaa yhden koneen tekemän pommituksen. Kone lensi Erkin kodin yli ja pudotti ensin laskuvarjolla pommin, joka pudotessa valaisi pimeää. Kone tyhjensi sen jälkeen pommilastinsa läheiselle pellolle. Pommilastin pudottamisen jälkeen kone aloitti paluulennon kohti itää.

Sen talon isäntä, jonka pellolle pommit putosivat, suhtautui tilanteeseen huumorilla.

Tulipa hyvät kuopat, joihin ajaa kiviä, hän totesi.

Suurin pommituslaivue, joka ylitti Erkin kodin, oli 12 konetta.

Sotilaspoikatoiminnasta oli paljon hyötyä varusmiespalveluksessa. Palvelus sujui Lappeenrannassa hyvin. Erkki oli ensimmäisiä varusmiehiä, joka ylennettiin kersantiksi. Lappeenrannassa olleen kanta-aliupseerikoulun oppilaat tervehtivät kaupungilla kersanttia ennen kuin huomasivat, että kersantti olikin varusmies. Tästä sekaannuksesta syntyi pientä sanailua.

Erkki teki työuransa opettajana Kiteellä. Sotilaspoikahengen mukaisesti hän järjesti yhdessä rajavartioston kanssa hiihtovaelluksia, joihin osallistuivat **Harri Holkeri**, **Ilkka Suominen** ja **Tapani Mörttinen**. Tohmajärveltä Närsäkkälään kertyi matkaa noin 50 kilometriä. Erkki oli huoltamassa hiihtäjiä huoltoautolla. Hiihtovaellus toteutettiin useita kertoja.

Erkki Renvall
22.10.1931–19.8.2020

Teksti on julkaistu Suur-Savon Sotilaspoikien Perinnekilta ry:n vuonna 2014 kustantamassa ja **Matti Laitsaaren** toimittamassa teoksessa *Päämaja kutsuu - Sotilaspoikatoimintaa Mikkelissä ja vähän muuallakin*.

Outo pallo

Olin ensimmäisenä sotakesänä 1941 nuoremman veljeni **Erkin** kanssa kotitilamme pellolla Vetelissä kyntöhommissa. Aikuisia ei olut paikalla. Yhtäkkiä huomasimme, miten läheisen metsän takaa tuli kohti peltoa suuri hopeanhohtoinen ja pitkä pallo.

Pakenimme nopeasti hevosten kera läheisten kuusien suojaan. Pelkäsimme, että sieltä on tulossa desantteja, joista oli yleisesti varoitettu.

Kun pallo meni hitaasti pellon yli köydet maata viistäen, veljeni aikoi ottaa kiinni köysistä ja sitoa ne johonkin puuhun. Kielsin aikomuksen, koska köysissä voi olla sähköä.

Pallo meni hitaasti läheisen joen ja metsän yli Räyrinkiin, missä suojeluskunnan ilmansuojelujoukkue oli jo sitä vastassa. Joukkue oli tilanteen tasalla. Suojeluskuntalaisen pikakiväärisarja tyhjensi pallon ja näin se saatiin alas.

Pallon kuori vietiin ilmeisesti sotasaalisnäyttelyyn Messuhalliin ja sieltä edelleen sotamuseoon.

Pallo aiheutti suurta hämminkiä ja pelkoa koko pitäjässä. Huhumylly ja kuulopuheet levisivät vinhaa vauhtia.

Sulkupalloja on tiettävästi käytetty sotatoimissa vihollisen ilmaliikenteen häirintään. Käyttö liene ollut vähäistä ja tuloksetonta.

Teksti: **Lauri Närä**

Sulkupallo sotamuistonäyttelyssä Helsingin Messuhallissa 1941. Kuva: Aarne Pietinen Oy / Museovirasto / Historian kuvakokoelma / Pietisen kokoelma.

Suur-Savon Sotilaspoikien Perinnekilta ry:n

sääntömääräinen vuosikokous pidetään
perjantaina 25. päivänä maaliskuuta 2022
alkaen klo 18.00 Mikkelissä Upseerikerholla.
Kokouksen jälkeen vuosijuhla klo 19.00 AVEC.
Juhlapuhe maa- ja metsätalousministeri
Jari Leppä.
Tumma puku. Kunniamerkit.
Juhlaan ilmoittautuminen 15.3.2022 mennessä
Anneli Lehto, puh. 050 501 3575, e-mail: anneli.
lehto@luukku.com tai Juhani Manninen, puh.
0500 750 252, e-mail: juhani.manninen@surffi.fi

Vanhaan tapaan toivomme arvontapalkintoja!
Tervetuloa

Seikkailuretki Soldatgossen-runon suomennosten maailmaan, osa 3

2000-luvun modernit käännökset

Vänrikin Stoolin tarinoita on julkaistu pitkin 1900-lukua joko Cajanderin tai Mannisen käännöksinä. Kääntäjä Juhani Lindholmin mukaan Mannisen käännös ei kuitenkaan onnistunut koskaan syrjäyttämään kaksikymmentä vuotta vanhempaa Cajanderin nimissä julkaistua käännöstä. Lindholmia tulkiten voisikin ajatella, että Cajander selviytyi kisassa lopulta voittajana.

Niin Cajanderin kuin Mannisen käännökset ovat niin sanotusti ”aikansa lapsia”. Kielen muuttuessa, uusien sanojen ja ilmaisujen rikastuttaessa kieltä, vanhojen, jopa vakiintuneen aseman saavuttaneiden runojen uudelleen kääntämiselle löytyy tarvetta. Tästä esimerkkeinä muun muassa vuoden 1992 uusi raamattukäännös sekä mobiilikäyttäjille suunnattu Uuden testamentin käännös vuodelta 2020. Eikä *Vänrikki Stoolin tarinat* tee sen suhteen mitään poikkeusta.

Taitelija C. T. Staafin vuosina 1862–63 Tukholmassa ilmestyneen julkaisun *Taflor till Fänrik Ståls sägner* **sotilaspoika. Kuvalähde: WSOY:n vuonna 1982 julkaisema** *Vänrikki Stoolin tarinoiden* **kuvitettu ja kokonaan uudistettu painos. Reprokuva Heikki Vuorimies.**

Vänrikkien kielelliseen uudistamiseen ryhtyivät vuosituhannen vaihteessa professori Teivas Oksala ja kirjallisuuden kääntäjä Juhani Lindholm. Molempien modernit suomennokset julkaistiin samoihin aikoihin kahdessa vaiheessa, Oksalan vuosina 2006 ja 2008 ja Lindholmin vuosina 2007 ja 2008. Kumpikin päätyi omassa käännöstyössään ratkaisuun, jossa he hylkäsivät vanhemmille runoille ominaiset loppuheitot – joit’ vail’ tuskin runo runolt’ tuntuiskaan.

Teivas Oksalan käännös

Teivas Oksala itse totesi *Runeberg ja Vänrikki Stool 2000-luvulla* -teoksensa esipuheessa, *ettei hän pyri kilpailemaan Paavo Cajanderin enempää kuin Otto Mannisen kanssa. Hänen tavoitteena oli ainoastaan kokeilla mainittujen runojen suomentamista nykyajan vaatimuksia vastaavalla tavalla: Kuinka niitä voisi ja kuinka niitä pitäisi suomentaa (ei suomettaa) eli kääntää (ei vääntää) kielestä toiseen?*

Käännöstyössään Oksala ei hylännyt kaikkea vanhaa, vaan säilytti osan Cajanderin ja Mannisen säkeistä: *Karsin ensin loppuheitot ja kuivuneet oksat, siis häiritsevät vanhakantaisuudet. Ne säkeet, jotka ovat kelvanneet sekä Cajanderille että Manniselle, ovat yleensä kelvanneet myös minulle*. Ja lopputulos on ohessa!

Juhani Lindholmin käännös

Juhani Lindholm on ammatiltaan suomentaja, joka otti tavoitteekseen parantaa Vänrikin runojen luettavuutta, luontevuutta ja kielenmukaisuutta. Toisin sanoen hän pyrki kääntämään runot nykysuomelle.

Lindholm kiinnitti käännöstyössään erityistä huomiota tarinoiden runomittaan. Ja syystä! Runeberg nimittäin kirjoitti runonsa jambiseen runomittaan, jonka keskeinen piirre on se, että siinä säkeet alkavat painottomalla tavulla. Suomen kielessä sanan paino taas on sanan ensimmäisellä tavulla. Ja juuri sitä eroa on ruotsista suomeen käännetyissä runoissa pyritty korjaamaan alussa mainituilla loppuheitollisilla yksitavuisilla sananaluilla kuten mut’, viel’, ain’, jne. Yksitavuisista sanoista kun suomenkielessä on puutetta.

Tätä ristiriitaa vähentääkseen Lindholm muutti lähes puolessa jambiseen runomittaan kirjoitetussa runossa runomitan suomen kieleen paremmin sopivaan trokeemittaan. Siinä säkeen ensitavu on painollinen.

Lindholm perustelee ratkaisuaan sillä, että mitan tulee palvella runoa, eikä runon mittaa. Oheiset Sotilaspoika-runon säkeet paljastanevat, miten Lindholm siinä onnistui.

Suomen postin vuoden 1955 Punaisen ristin postimerkkisarjan teemana oli vuonna 1892 ilmestyneen Albert Edelfeltin kuvittaman *Vänrikki Stoolin tarinat* **kuvitus. Postimerkkikuvat ovat Suomen pankin setelipainon silloisen taiteilija Signe Hammarsten-Janssonin käsialaa. Postimerkkisarjan muita kuva-aiheita olivat Edelfeltin piirroskuvat runoihin Döbeln Juuttaalla ja Heinäkuun viides päivä. Kuva: Heikki Vuorimies.**

Lopuksi

Vänrikki Stoolin tarinoiden kääntäminen tuskin loppui tähän. Mutta uusia tulevaisuuden käännöksiä odotellessa on syytä muistuttaa vielä eräästä Sotilaspoika-runon ominaisuudesta. Se on runoilijan vapaudella kirjoitettu aatteellinen balladi, jonka historialliset puitteet eivät kaikilta osin ole totuuden mukaisia. Mutta siihen seikkaan palattaneen tarkemmin tuonnempana.

Muistutan lopuksi, että oheisissa näytteissä on ainoastaan ne Sotilaspoika-runon neljä säkeistöä, jotka ovat käytössä Sotilaspoika-laulua laulettaessa.

Teksti: **Heikki Vuorimies**

Tärkeimmät lähteet

Johan Ludvig Runeberg, *Vänrikki Stålin tarinat*, ensimmäinen ja jälkimmäinen kokoelma, suomentanut Juhani Lindholm. Helsinki 2007 ja 2008: WSOY.

J. L. Runeberg, *Fänrik Ståhl sägner – Vänrikki Stoolin tarinat* (Suomennos Teivas Oksala). Espoo 2008: Artipictura Oy.

Teivas Oksala, *Runeberg ja Vänrikki Stool 2000-luvulla. Yhdeksän uutta suomennosta ja yhdeksän kolumnia*. Espoo 2006: Artipictura Oy.

Sotilaspoika
Mun isä oli sotilas, mies kaunein, moni ties,
viis-, seitsentoistavuotias jo taisteli kuin mies,
sodassa kulki kunniaan,
iloiten nälkää kärsi vaan
ja tulta, kylmää, haavojaan –
mun isä, sotamies.

Laps olin, kun hän lähti pois, kun loppui rauha maan,
vaan uljasta en käyntiään unohda milloinkaan.
Hattunsa muistan sulkineen
ja ihon ahavoituneen,
ne muistan yhä vaan.

Nyt olen köyhä, orpokin, syön leipää vierahan,
samalla turvan kadotin kun isävainajan.
Vaan miksi vaikeroisinkaan,
päivästä päivään kasvaa saan
mä kelpo poika sotilaan.
En joudu hukkahan.

Jos viisitoista vuotta vaan mä kerran täyttää saan,
niin samaan riennän taisteluun ja nälkään, kuolemaan.
Kun ankarimmin luodit soi,
taajimmin tulta salamoi,
en lähtemättä olla voi
tuon tietä astumaan.

Teivas Oksala 2008

Sotilaspoika
Mun isäni, hän nuorena jo tarttui kivääriin,
vain viisitoistavuotias, kun väkeen otettiin.
Ei muuta maailmaa ollutkaan,
sai riemuin käydä kunniaan
ja taisteluun ja tottumaan
myös nälkään, pakkasiin.

Mä lapsi olin vasta, kun hän lähti sotimaan,
vaan muistan ylvään käyntinsä, sen muistan ainiaan,
tuon hatun, töyhdön, ahavan
ja kulmain varjon ankaran,
sen muistikuvan ihanan
vien hamaan kuolemaan.

Vain köyhä poika olen nyt ja toisten armoilla.
Ei turvaa eikä kotia, ei isän kuoltua,
vaan valittaa en tahdo, en.
Kun kaiken aikaa kasvaen
saan sotapojan nimen sen,
en tunne puutetta.

Ja viidentoista vanhaksi jos suinkin elää saan,
niin samaan kuljen taisteluun ja nälkään, kuolemaan.
Kun luodit ulvoo taajimmin,
näät siellä silloin minutkin;
mä sotaan käydä tahtoisin
ja isää seuraamaan.

Juhani Lindholm 2008.

Äänisen aallot laiturilta suosikkivalssiksi – kenraali Svensson herätteenä säveltäjälle

Jatkosodan asemasotavaiheen aikana Syvärillä komentajana toiminut kenraalimajuri **Antero Svensson** ja viihdytyskiertueella ollut muusikko ja säveltäjä **George de Godzinsky** tapasivat sattumalta lottakanttiinissa Karhumäen ja Petroskoin välillä. Svensson oli virkamatkalla Äänislinnaan. Miehet tapasivat vielä uudelleen syksyllä 1941 Äänislinnassa.

Svensson ihmetteli Godzinskylle, kuinka suomalaiset olivat kiinnostuneita kuuntelemaan vanhoja venäläisiä valsseja, vaikka suomalaiset kuuluivat Länsi-Eurooppaan. Godzinsky vastasi, että nuo kyseiset kappaleet olivat hyviä. Keskustelun lopuksi Svensson vielä kysyi, miksei Godzinsky ollut säveltänyt suomalaisille omaa vastaavanlaista valssia. Säveltäjä kiitti kenraalia vihjeestä ja sanoi harkitsevansa asiaan.

George de Godzinsky ja Nils-Erik Fougstedt soittavat nelikätisesti toivekonsertissa Helsingin Konservatoriossa maaliskuussa 1945. SA-kuva.

Vielä samana päivänä Godzinsky istui Äänisen rannalla laiturilla ja mietti kohtaamistaan Svenssonin kanssa. Silloin hänen päässään alkoi soida ajan henkeen sopinut valssi. Nopeasti hän kävi pyytämässä lottakanttiinista paperia ja sai ohutta silkkipaperia. Missään ei ollut silloin liiaksi minkäänlaista paperia. Tuolle silkkipaperille Godzinsky kirjoitteli päässään soivan sävelmän nuotteja. Muistelmissaan hän on korostanut, että korkeimmat voimat olivat tuolloin pelissä.

Kun Godzinsky palasi rintamakiertueelta viikkojen päästä, niin hän oli unohtanut muistiin merkitsemänsä sävelmän. Silloin hänelle soitti musiikkiasioissa kapellimestari **Nils-Eric Fougstedt**. Siinä yhteydessä tämä ihmetteli, miksei kukaan sävellä suomalaisia valsseja. Silloin Godzinskyn mieleen palasi hänen laiturilla muistiin merkitsemänsä sävelmä. Godzinsky mainitsi Fougstedtille laiturisävelmästään. Fougstedt innostui asiasta saman tien ja kehotti säveltäjää sovittamaan sävelmänsä sinfoniaorkesterille.

Sävelmään tarvittiin luonnollisesti myös sanat, joten Godzinsky otti yhtyettä sanoittaja **Kerttu Mustoseen**, joka teki toimistotöitä ja toimi myös toimittajana. Godzinsky hyräili sävelmää Mustoselle, joka samana päivänä kirjoitti valssiin sanat. Tämän jälkeen kumpikin liikuttuneena vielä lauloi yhdessä valssin tunteikkaasti.

Kaiken päätteeksi George de Godzinsky levytti valssin Berliinissä maaliskuussa 1942. Näin syntyi äänilevy Äänisen aallot ja sen kääntöpuolelle Godzinzkyn toinen sävellys *Näky nuotiolla*. Äänisen aaltojen alkusysäyksenä oli siis kenraalimajuri Antero Svensson, vaikka itse työn tekivät sitten säveltäjänä George de Godzinsky ja ahkeraksi sanoittajaksi kehittynyt Kerttu Mustonen.

Äänisen aallot oli pitkään suomettuneen Suomen itsesensuurin piirissä niin että radiossa kappaletta soitettiin vain ilman sanoitusta. Sanoituksessa viitataan Vienan Karjalan ja Aunuksen saavan uuden huomisen Suomen hallussa. Neuvostoliiton huojuessa liitoksissaan, uskallettiin jo ottaa sanoitetut äänitteet kappaleesta levylautasille. Valssi Ääniset aallot on yksi Suomen kansan suosikkivalsseista ja soi klassikkona edelleen.

Teksti: **Lasse Koskinen**

Parkanolainen tietokirjailija **Jukka Kyösti** kirjoitti jääkärikenraalin, Mannerheim-ristin ritarin Antero Svenssonin elämäkerran. Sen yhtenä kuvauksena on Äänisen aallot -sävelmän syntyhistoria.

Jukka Kyösti: Jääkärikenraali Antero Svensson 1892-1946 – Mannerheim-ristin ritari 5, Minerva 2021.

Isäni oli ylpeä sotilaspoika

Isäni oli teini-ikäinen katsoessaan isoveljensä lähtevän rintamalle ja pelkäsi, ettei enää koskaan näkisi tätä. Isäni, **Tor Hästö**, oli kaksonen. Koska hänen äitinsä oli huolehdittava kaksoisveli **Brorista**, joka oli elämänsä alkumetreillä sairas, niin isäni isoveli ruokki usein isääni tuttipullosta. Isänisäni kuoli isäni ollessa kolme ja puoli vuotta ja isoveli sai merkittävän roolin. Isäni, joka oli syntynyt 1927, oli liian nuori rintamalle, mutta lohdukseen hänestä tuli sotilaspoika ja hän pystyi tätä kautta auttamaan maata.

Isäni kaipasi isoveljeään, joka ei tullut kotiin pitkään aikaan ja tänä aikana hän sai lohtua **Runebergin** runosta *Sotilaspoika* sekä siitä työstä, jota sai tehdä sotilaspojissa. Tehtävät olivat käytännönläheisiä, esimerkiksi maanviljelyssä auttamista monien kylän miesten ollessa rintamalla.

Isäni mielestä sotilaspojilla oli tällä lailla hyvin tärkeä tehtävä kotirintamalla. Sotilaspojista isäni sai tovereita ja hän koki, että toiminta oli tärkeää Suomen kansalle ja itsenäisyydelle. Siitä asti, kun Traditionsgillet för Norra Svenska Österbottens Soldatgossar rf perustettiin vuonna 1997, isäni toimi poismenoonsa, vuoteen 2013 asti, aktiivisena jäsenenä 11.11.1997 alkaen sekä hallituksen jäsenenä vuodesta 2002 alkaen. Kilta julkaisi kymmenvuotishistoriikin vuonna 2007 ja isäni mainitaan useimmissa kokouspöytäkirjoissa ja hän näkyy myös monissa kuvissa.

Isäni piti erityisesti Oravaisissa olevan muistokiven toteuttamisesta. Muistokivessä on kaunis **Albert Edelfeltin** piirtämä kuva sotilaspojasta.

Tämän vuoden veteraanipäivänä soitin muutaman puhelun tällä seudulla. Me omaiset olemme keskustelleet, että haluamme kertoa sotilaspoikien ja heidän toimintansa tarinan eteenpäin. Bror-setäni menehtyi 6.12.2019. Me omaiset halusimme säilyttää sotilaspoikien muistomerkin muistona, ja yritin selvittää, mistä voisin ostaa merkin. Isäni hautajaisissa vuonna 2013 oli juhlallista, kun kilta kunnioitti isääni kranssilla. Kiltalaiset kertoivat, että hautakiveen voi laittaa muistomerkin.

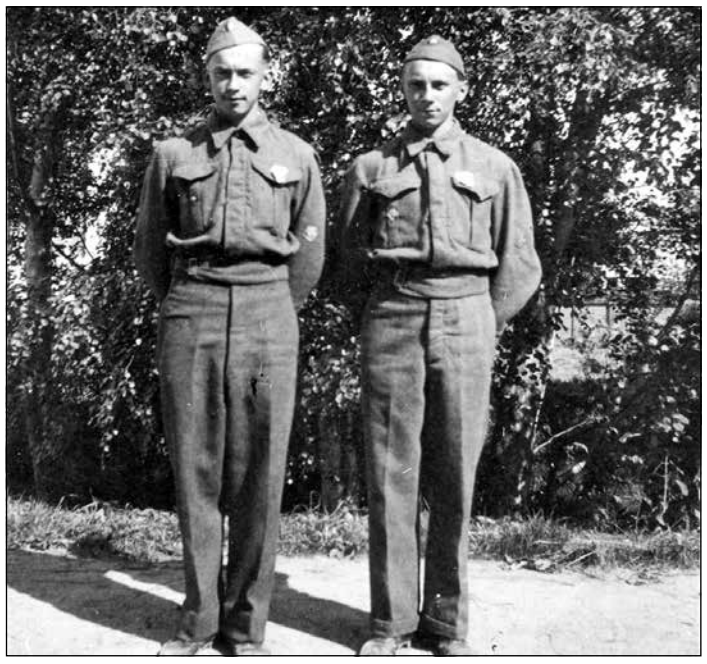

Kuvassa vas. kirjoittajan isä Tor ja hänen kaksoisveljensä Bror Hästö kesällä 1944 Kruununpyyn rautatieasemalla. Englannista saadut ruskeanvihertävät asepuvut oli tarkoitettu pienikokoisille intialaisille sotilaille. Mutta talvisodan aikana Englanti lähetti asepuvut Suomeen. Aikuisille ne eivät sopineet, mutta hyvästä kankaasta tehdyt puvut olivat sopivia sotilaspojille ja isäni oli ylpeä puvustaan. Kuva: Tor Hästö

På bild från vänster skribentens far Tor och hans tvillingbror Bror Hästö sommaren 1944 vid Kronoby tågstation. Den brunaktiga uniformen kom från England och var ämnad för indiska soldater som var liten till växten. Men under vinterkriget sände England uniformerna till Finland. Åt fullvuxna passade de inte men tyget var av god kvalitet och passade soldatgossarna väl och min far var stolt över sin dräkt. Bild: Tor Hästö

Me omaiset olimme erittäin iloisia, kun saimme yhteyden Sotilaspoikien Perinneliiton puheenjohtajaan **Hannu Luotolaan**. Toiminnanjohtaja **Ilkka Kaapron** kautta sain käteeni kaksi muistomerkkiä. Toisen merkeistä annan setäni vaimolle ja toisen pidän itselläni muistona siitä, mitä isäni kertoi sotilaspojista ja killan järjestämästä toiminnasta.

Valitettavasti suurin osa isäni killan jäsenistä ei enää ole joukossamme, eikä aktiivista toimintaa enää järjestetä. Mutta me omaiset haluamme muistaa ja kunnioittaa Sotilaspoikien Perinneliitto ry/Soldatgossarnas Traditionsförbund rf:ää juuri tänä vuonna yhdistyksen 30-vuotisen historian johdosta vuosina 1991–2021.

Yhdistyksen toiminnan kauniiden muistojen tulee säilyä. Isäni oli ylpeä sotilaspoika, joka puolusti maatamme ja mahdollisti itsenäisyytemme. Jatketaan näin – muisto säilyy.

Perinnetyön aika on tullut ja tavoite on yhteinen myös omaisten kannalta. Uhraukset muistetaan ja sotasukupolven arvot säilytetään.

Kiittäen Tor Hästön ainoa tytär, **Ann-Sofi Storbjörk**, Pietarsaaressa. 9.5.2021.

Ruotsinkielisestä tekstistä kääntänyt **Ursula Storbjörk**.

Sotilaspojat taikureina

Oulussa asema-alueella sijainneet saksalaisten kenttäposti- ja sotavankiparakit olivat seudun sotilaspojille vakituisia käyntipaikkoja. Molempiin usein aivan odotettiin vieraita. Edelliseen ison koiran ulkoiluttajia ja lomille lähtevien tuliaisten hankkijoita. Välillä kaupat pitivät jonkinlaista myyntikieltoa saksalaisille, mutta kysytyimmät tavarat eli puukot ja taskulamput kyllä hankittiin.

Toisessa pienessä parakissa asusteli kymmenisen hyväkuntoista ja hyvin puettua sotavankia. Ovi sinne oli auki eikä minkäänlaista vartiointia ollut. Emme koskaan nähneet vankien lähtevän mihinkään. Parakki tulikin niin tutuksi, että menimme joskus sisään sotilaspoikapuvussa koputtamatta.

Leiriläisten johtajana ollut **Vasili Petrovits** piti vierailijoihin hyvät ja kohteliaat välit. Usein heillä oli pieniä ostoksia, jotka järjestyivät.

Jokainen porukastamme osasi jonkin verran saksaa ja luimme *Lapplands Kurier* ja *Signal* -lehtiä. ”Puhuminen sotavankien kanssa kielletty ampumisen uhalla” -tekstikin tuli usein vastaan. Tässä ympäristössä emme ottaneet sitä tosissamme.

Kerran menimme tutulla porukalla, taisi olla mukana **Erkki Aaltomaa** ja iältään meitä nuorempi **Seppo Väisänen**. Seppo jäi erikoisesti mieleen, kun syksyllä 1944 seurasimme satoja metrejä pitkän tankkijonon lähtöä kaupungin läpi asemalle lastaukseen. Olimme loppumatkassa tankkien päällä. Pysähdyksessä eräs mustapukuinen panssarivaunumies nosti Sepon istumaan tankin sisälle. Sinne katsoessamme jäi mieleen kaikki reunat täyttävä suuri ammusten määrä.

Parakissa Vasili Petrovits otti meidät tapansa mukaan ystävällisesti vastaan. Ilmassa oli kuitenkin jonkinlaista taikuuden tunnelmaa. Petrovits otti taskustaan ison puhtaanvalkoisen nenäliinan. Hän näytti meille miten taitavasti taittoi sen ensin kulmittain ja siitä edelleen, kunnes kädessä oli kärpän mallinen eläin.

Seurasimme vierestä, kun hän silitti vasemmassa kädessään ollutta eläintä. Samalla hän kevyesti liikutti sormiaan. Kärppä ikään kuin hyppäsi aina käsivartta pitkin ylöspäin. Tämä oli ehkä paras näkemämme esitys näin vähillä välineillä, vain nenäliinalla.

Sotilaspojilla ei ollut varaa jäädä toiseksi. Sanoimme, että tulemme illalla takaisin omalla esityksellämme. Meillä oli vanha temppu, jota olimme jo saksalaisiille esittäneet. Itse olin tässä ajatusten lukijana, mutta avustajan kanssa oli sovittu tarvittavat merkit.

Laitoimme puukon pystyyn pöydälle. Joku sai koskea joko kahvan yläosaan, puukon keskelle tai terän kärkeen. Itse olin hieman kauempana selin, mutta aina tiesin mihin kohtaan oli koskettu. **Aaltomaan Era** oli avustajani. Vilkaisin tullessani hänen suuntaansa. Era pyyhkäisi hiuksiaan, jos oli koskettu kahvan yläosaan, keskiosasta hän korjasi vyönsä asentoa ja terän kärkeen koskettaessa liikutti jalkojaan.

Temppu uusittiin pari kertaa ja hauskaa ihmettelemistä riitti sotilaspoikien tämänkin alan osaamisesta.

Erkki Virtanen

Min far var en stolt soldatgosse

Min far var i tonåren när han såg sin storebror åka i väg till fronten och han var väldigt rädd för att han inte skulle få se honom igen. Min far, **Tor Hästö**, var tvilling och i och med att hans mor behövdes för att ta hand om hans tvillingbror **Bror**, som i början av sin livstid var sjuklig, så blev det ofta storebror som fick sitta med tuttflaskan och mata min far. Och i och med att hans egen far dessutom dog när han var 3½ år så blev hans storebror väldigt betydande. Själv var min far för ung för fronten, född 1927, men hans tröst blev att få bli soldatgosse och kunna göra en insats för landet.

Han saknade dock sin storebror som inte kom hem på länge och sökte under tiden sin tröst i dikten *Soldatgossen* av **Runeberg** samt i det arbete som han fick ta hand om som soldatgosse. Det var praktiska saker som att hjälpa till med jordbruket i och med att många män i byn var ute vid fronten. På så sätt hade soldatgossarna en mycket viktig uppgift på hemmafronten enligt min far.

Som soldatgosse upplevde han kamratskap samt att verksamheten hade betydelse för Finlands folk och självständighet. Ända från gillets grundande 1997 och fram till sin bortgång 2013 fungerade min far både som aktiv medlem från 11.11.1997 och som styrelsemedlem sedan år 2002 för Traditionsgillet för Norra Svenska Österbottens Soldatgossar rf. Gillet gav ut en tio års historik år 2007 och min far är med på de flesta mötesprotokoll och syns också på många bilder.

Särskilt förverkligandet av Minnesstenen i Oravais tyckte han om och på den finns också den vackra bilden av Soldatgossen, ritad av **Albert Edelfelt**.

På veterandagen i år började jag ringa några telefonsamtal här i trakten. Som anhörig har vi pratat om att vi vill föra berättelsen vidare om soldatgossarna och deras verksamhet. Min farbror Bror dog 6.12.2019. Soldatgossarnas minnesmärke skulle vi som anhöriga så gärna vilja ha sparat som ett minne och jag försökte utreda varifrån jag kunde köpa märket. Det var så högtidligt på min fars begravning år 2013 när gillet förärade min far med en krans och de berättade då att det finns ett minnesmärke att sätta på gravstenen.

Det blev en stor glädje för oss anhöriga när jag fick kontakt med Sotilaspoikien Perinneliitto via ordförande **Hannu Luotola**. Och via toiminnanjohtaja **Ilkka Kaapro** har jag nu två minnesmärken i min hand. Det ena märket ska jag ge åt min farbrors fru och det andra behåller jag själv för att minnas allt det min far berättat om soldatgossarna och den verksamhet som gillena ordnat. Tyvärr finns inte de flesta medlemmar i min fars gille med oss idag och ingen aktiv verksamhet förekommer. Men som anhörig vill vi minnas och hedra Sotilaspoikien Perinneliitto ry/Soldatgossarnas Traditionsförbund rf just i år i samband med de 30 åren, 1991–2021.

Vackra minnen över verksamheten bör leva vidare. Min far var en stolt soldatgosse men samtidigt stolt över alla dem som försvarade vårt land och gjorde vår självständighet möjlig. Det ska vi fortsätta med – minnet lever vidare.

Nu är tiden inne för ett målmedvetet arbete som traditionsbevarare också för anhörigas del. Vi kommer ihåg de uppoffringar som gjordes och högaktar krigsgenerationens insatser.

Ett minnenas tack från Tor Hästös enda dotter, **Ann-Sofi Storbjörk**, Jakobstad. 9.5.21

Jätepaperia kerättiin

Raimo Berkan on taas löytänyt mielenkiintoisen aiheen Hakkapeliitta-lehdestä, joka kertoo, että huhtikuun 1944 keräystempauksessa saavutettiin loistavia tuloksia jätepaperin keräyksessä. Esimerkiksi Lahdessa 9-vuotias **Pasi Vuorinen** oli kerännyt kahden viikon aikana noin 10 000 kg. Tulos on huikea, kun sitä vertaa Lahden kaupungin kokonaistulokseen, joka oli noin 100 000 kg paperia.

Myös Mikkelistä raportoitiin hyviä tuloksia. Koululainen **Matti Vahvaselkä** oli kerännyt 2000 kg ja **Leena Vahvaselkä** 1500 kg jätepaperia. Haukiputaalla erään koulun saavutus oli noin 50 000 kg. Muistakin kaupungeista odotettiin hyviä tuloksia, kunhan lopulliset tulokset saadaan laskettua.

Keräyksestä sai myös talkoopisteitä, sillä jokaisesta 25 kilosta sai yhden pisteen. Paperia kerättiin myös erityisiin keräyslaatikoihin, joista vastasi Maan Romu.

Lähde: Hakkapeliitta nro 22/1944

Koululaisten paperinkeräystä Jyväskylässä. Kuva: Antti Pänkäläinen 1941–1949 / Keski-Suomen museo / Finna.fi

Sotilaspojilla ja pikkulotilla toimelias kesä 1944

Sotilaspoikien ja pikkulottien kesä muodostui erittäin toimeliaaksi työleirien ja yhteisten kesäjuhlien merkeissä. Hämeenlinnan kesäjuhlilla 30.7.1944 nähtiin pikkulottien voimistelunäytöksen lisäksi sotilaspoikien juoksukilpailut ja keihäänheitto.

Sotilaspoikien työleiri oli 27.7.–6.8. Etelä Kymenlaaksossa ja Helsingin sotilaspojilla oli oma leirinsä 21.–28.7.1944. Varsinais-Suomen sotilaspojat järjestivät Paimiossa urheilukilpailut 30.7. ja Salossa pidettiin sotilaspoikien ja pikkulottien yhteisjuhla.

Raimo Berkan

Lähde: Sotilaspoika, syyskuu 1944

Pikkulotat kesäleirillä Yyterissä kesällä 1943. Kuva: Museovirasto / Historian kuvakokoelma

Suomen lipun kantajana Olli Hokkanen ja airueina Pekka Ivakko ja Ari Korjula EKSPkilta. Kunniavartiossa Nina Janes ja Jorma Jack KymJpkilta. Kiltalippujen kantajat Vesa-Pekka Paronen KymJpkilta ja Hannu Kiri EKSPkilta.

Kiltayhteistyötä Kymenlaaksossa

Etelä-Kymenlaakson Sotilaspoikien Perinnekilta ry juhli perinnepäiväänsä Virolahdella 31.heinäkuuta 2021. Totuttuun tapaan päivän tilaisuudet aloitettiin Rajasuon muistokivellä ja sen jälkeen siirryttiin Virolahden kirkolle.

Rajasuon muistokivi paljastettiin päivälleen 30 vuotta aikaisemmin 1991. Kymen jääkäripataljoonan kilta pystytti kiven ja huolehti siitä kaksi vuotta.

Etelä-Kymenlaakson Sotilaspoikien Perinnekilta otti heti perustamisvuotenaan 1993 muistomerkin vastuulleen ja paljastuspäivä 31.7. sovittiin samalla killan perinnepäiväksi.

Muistomerkki pystytettiin kotirintamalla desanttien luodeista menehtyneille. Yksi heistä oli etsintäpartiossa ollut sotilaspoika **Arvo Harjunen**, joka haavoittui kuolettavasti muistomerkin maastossa.

Merkkivuoden kunniaksi kilta oli kutsunut tilaisuuteen myös Kymen jääkäripataljoonan killan edustuksen. Rajasuolle kokoontui lähes 40 kiltalaista. Tilaisuus aloitettiin Kymen jääkäripataljoonan killan asettaessa kunniavartion muistokivelle. Sitten seurasivat molempien kiltojen liput. Lopuksi Etelä-Kymenlaakson Sotilaspoikien Perinnekillan lippuvartio saattoi Suomen lipun paikalle huomionosoituksin.

Molempien kiltojen puheenjohtajat yhdessä laskivat kukkalaitteen. Kymen jääkäripataljoonan killan puheenjohtaja majuri **Markku Seppä** puhui tilanteesta raja-alueella 31.7.1944 ja samana päivänä sattuneesta traagisesta laukausten vaihdosta desanttien jäljityksessä.

Päätöspuheen piti rovasti **Matti Virmakoski** lopettaen sanoihin ”Herramme Jeesuksen Kristuksen armo, Jumalan rakkaus ja Pyhän Hengen osallisuus olkoon teidän kanssanne.” Tilaisuuden juhlavuutta korostivat veteraanikuoron esitykset sekä **Eino Härkösen** alkusoitto ja päätössoittona *Sotilaspoika*.

Tilaisuus jatkui Virolahden kirkolla. Perinnekilta laski kukkalaitteen sankarimuistomerkille ja sotilaspoika Arvo Harjusen haudalle. Virolahden kunnan ja kappeliseurakunnan yhteisen kukkalaitteen laskivat kunnanvaltuuston puheenjohtaja **Sisko Ukkola-Paronen** ja kunnanjohtaja **Veli-Matti Pulli**. Kuoroesityksen jälkeen killan puheenjohtaja **Matti Haapanen** esitti tervehdyksen kiltalaisille ja kiitti kaikkia tilaisuuksiin osallistuneita.

Kahvitilaisuudessa suoritettiin palkitsemiset ja Sotilaspoikien Perinneliiton puheenjohtaja **Hannu Luotola** puhui sotiemme veteraanisukupolven muutosvaiheessa olevasta perinnetoiminnasta.

Risto Rahkonen päätti tilaisuuden velvoittaviin sanoihin. Me tarvitsemme tulevaisuudessakin sotilaspoikahenkeä, josta laulussa *Nuoret Sankarit* sanotaan: ”Me sen voimalla nuorina työtä teimme rinnalla vanhempain, ja se yhä on joukossa myötä, kun marssimme rinnakkain.”

Teksti: **Matti Haapanen**
Kuvat: **Etelä-Kymenlaakson Sotilaspoikien Perinnekillan kokoelmat**

Rajasuon muistolaatan teksti.

Kainuun Sotilaspoikien Perinnekilta ry:n hallituksen jäsen, rakennusmestari Toivo Tervo 90 v. Kajaanissa 23.10.2021

Toivo Tervo syntyi Sotkamon Tipaksella 90 vuotta sitten kolmanneksi vanhimmaksi kymmenlapsiseen sisarusjoukkoon. Lapsuus ja nuoruus tuona aikana oli niukkaa. Toivo kävi kiertokoulua pari vuotta, enempää ei ehtinyt, koska metsätyöt talvella ja puun uitot kesällä odottivat jo nuorta miestä. Toivosta tuli myös taitava rakentaja. Yhdessä **Eino**-veljen kanssa he rakensivat monenlaisia rakennuksia. Toivo oli tunnettu rakentaja ja häntä pyydettiin työmaille eri puolille Suomea.

Silloin kun rakennustöitä ei ollut, Toivo oli työnjohtajana rakentamassa kylille maanteitä, olipa hän myös kansakoulun opettajana jonkin aikaa. Kaveriporukassa Toivo oli pidetty mies ja häneen kaikki luottivat ja kysyivät häneltä neuvoja. Eteenpäin pyrkivänä, viisaana ja lahjakkaana miehenä Toivo suoritti kansakoulun oppimäärän kansanopistossa vasta parikymppisenä.

Tämän jälkeen opiskelu jatkui kansankorkeakoulussa ja liikkeenharjoittajien konttoriopistossa Helsingissä ja edelleen Vaasan teknillisessä oppilaitoksessa, josta hän valmistui rakennusmestariksi. Valmistumisensa jälkeen Toivo oli kysytty ja haluttu rakennusmestari. Työpaikkahakemuksen tehtyään hänet valittiin aina hakemaansa paikkaan.

Opiskeluaikana työpaikka oli Vaasassa K**.E. Nymanin** rakennusliikkeessä nuorempana rakennusmestarina. Valmistuttuaan hänen ensimmäinen työpaikkansa oli Kainuun Maanviljelyseuran rakennussuunnittelijana ja sen jälkeen muutama vuosi Ilmajoen kunnan rakennusmestarina. Kainuun Maatalouskeskuksen johtaja pyysi sitten Toivoa ottamaan vastaan Kainuun Maatalouskeskuksen rakennustoimiston päällikön tehtävät.

Toivo Tervo piti juhlavastaanoton kotonaan ja killan hallitus kävi onnittelukäynnillä. Sotilaspoikien Perinneliiton hallituksen jäsen Asko Tolonen luovutti hänelle pitkäaikaisesta sotilaspoikien hyväksi tehdystä työstä liiton pöytästandaarin. Vasemmalta killan hallituksen jäsenet Raimo Tervo ja Eero Vilen, puheenjohtaja Asko Tolonen, Toivo Tervo sekä Aila Alasalmi ja Heikki Visti.

Työura oli monivaiheinen, monia erilaisia rakennusalan tehtäviä kotimaassa liikelaitoksille ja yksityisille sekä työmatkoja ulkomaille. Töitä riitti aina eläkkeelle siirtymiseen saakka. Työpaikat ovat olleet mm. Sotkamossa, Helsingissä, Ristiinassa, Vaasassa, Ilmajoella ja Kajaanissa. Lisäksi Toivo on toiminut monissa luottamustehtävissä mm. Suomen Rakennusmestariliitto ry:ssä.

Harrastuksista rakkain on ollut kuorotoiminta, Toivo on ollut mukana parissa kymmenessä eri kuorossa laulajana ja kuoronjohtajana. Myös autot ovat olleet Toivon kiinnostuksen kohteena, tästä osoituksena vasta muutama kuukausi sitten hankittu uusi musta kiiltävä henkilöauto.

Toivo tapasi vaimonsa Elvin ollessaan töissä Ristiinassa. Perhe on kulkenut aina Toivon mukana. Kainuuseen palattuaan he hankkivat kesämökin Paltamosta, jossa viettävät nyt aikaansa eläkkeellä lasten ja lastenlasten kanssa.

Toivo Tervon sotilaspoikatoiminta alkoi 1943–1944, kun hän oli rakentamassa omalle kylälleen neuvostosotavangeille vankileiriä. Suurin osa Suomen pojista oli saanut sotilaspoikakoulutusta ja osa hankki koulutuksensa olemalla mukana erilaisissa siviiliväestöä auttavissa tehtävissä, kuten Toivokin teki.

Toivo Tervo on ollut jäsenenä Kainuun Sotilaspoikien Perinnekillassa lähes sen perustamisesta alkaen ja killan hallituksessa v. 2008 lähtien. Hänelle on myönnetty ansioistaan Suomen Leijonan ritarikunnan ansioristi, Sotilaspoikaristi, Vapaussodan Perinneliiton Sininen risti sekä Kotijoukkojen risti ja nyt 90-vuotispäivänä Sotilaspoikien Perinneliiton pöytästandaari.

Me kaikki Sotilaspoika-lehden lukijat onnittelemme sinua lämpimästi syntymäpäiväsi johdosta ja toivomme sinulle virkeitä ja antoisia vuosia eteenpäin yhdessä perheen ja ystävien kanssa.

Teksti ja kuva: **Asko Tolonen**

Kouvolan seurakunnan ja Pohjois-Kymen sotilaspoikien retki Suomussalmelle ja Kuhmoon

Kirkkoherra **Keijo Gärdströmin** aloitteesta toteutettiin 24.–26.8.2021 hänen eläkkeelle siirtymisensä johdosta kolmen päivän matka Talvisodan teemalla Suomussalmelle Juntusrantaan ja Raatteeseen sekä Kuhmoon.

Kaunis kotimaan ruskamaisema saatteli kahden bussin matkalaisia Suomussalmelle. Talvisodan taustat, syyt ja vaiheet oli mahdollisuus kertoa jo bussimatkalla. Oppaat jakoivat retkeläisille matkan aineiston ja kartat. Seurakunnan oppaat olivat Keijo Gärdström ja **Antero Rossi** ja sotilaspoikien oppaat **Eero Mattila** ja **Kari Soininen**.

Ennen majoittumista Kiannon Kuohut -kylpylähotelliin, tutustuimme Suomussalmen Hulkonniemen ja Haukiperän taistelupaikkoihin ja muistomerkkeihin.

Teimme retken myös Juntusrantaan. Matkalla pysähdyimme katsomaan *Hiljainen Kansa* -taideteosta, joka on tuhatkunta turvepäistä hahmoa viitostien varrella. **Merja Rossi** kertoi sukunsa vaiheista Juntusrannassa ja vierailimme hänen kotitalollaan. Hän kertoi seikkaperäisen tarinan emäntä **Lempi Seppäsen** pakenemisesta venäläisten ylittäessä rajan. Seppänen tarpoi yli kymmenen kilometriä pakkasessa ja veti kolmea lastaan vesikelkassa.

Kävimme Raatteen tien päässä, missä on Rajavartijamuseo. Kahteen otteeseen vierailimme myös Raatteen Portissa. Ensiksi ruokailimme ja sitten palatessamme Raatteen tieltä meille oli tarjolla pullakahvit.

Raatteesta ajoimme bussilla Kuhmoon ja matkalla pysähdyimme vierailulle kauniiseen Lentiiran kirkkoon. Kirkkoherra kertoi elävästi kolmen eri kirkon vaiheista ja valtavasta talkootyön määrästä.

Majoituimme Hotelli Kalevalaan. Aamulla kohteemme oli Jyrkänkoski, jossa on Kuhmon taistelujen infopiste ja pieni ulkoilmamuseo. Muistomerkillä pidimme Keijo Gärdströmin johdolla kenttähartauden. Valtiopäiväneuvos **Mikko Pesälä** piti puheen talvisodan hengestä.

Retkemme oli Suomen historiaa laajasti käsittävä. Matkalaiset tunsivat paljon eri vaiheita ja asioita. Keskustelu oli vilkasta ja kiinnostunutta. Yhteinen havaintomme oli, että myös kotimaasta löytyy paljon uutta opittavaa. Kiitollisina menneiden sukupolvien työstä halu uusille retkille esitettiin usealta taholta.

Teksti: **Eero Mattila**

Haukiperän muistomerkillä Suomussalmella. Etualalla sotilaspoika, tohtori Jouko Pokki. Kuva: Paavo Mikkonen

Monta oli Mikkeliin mänijöitä

Keski-Suomen Sotilaspoikien perinnekilta pääsi vihdoinkin toteuttamaan jo kertaalleen koronan takia perutun kesäretkensä Mikkeliin. Vierailukohteina olivat Jalkaväkimuseo ja kesäkuussa avattu Sodan ja rauhan keskus Muisti. Retki toteutettiin yhteistyössä Keski-Suomen lottaperinneyhdistyksen kanssa.

Matkaan ilmoittautui kaikkiaan 38 henkeä, joista kiltalaisia 26 ja lottaperinneyhdistysläisiä loput 12 puheenjohtajansa **Maija Fredriksonin** johdolla. Joku viimehetken peruminen tosin pienensi matkalaisten määrää yhdellä. Runsas osanotto viesti selvästi, että joukko oli jo tuskaantunut korona-ajan toimettomuuteen. Hyvä niin! Kiltatoiminta saatiin jälleen käyntiin jäsenistöä aktivoivalla tavalla, sillä pelkillä etänä toteutetuilla vuosikokouksilla ei kiltaa saa pysymään elinvoimaisena.

Matka toteutettiin lauantaina 28.8.2021 **Tillgrens linesin** linjabiilillä kuljettajana monet kerrat kiltalaisia eri kohteiseen kuljettanut **Manu Tillgren** Leena-rouva tukenaan – kiltalaisia hekin. Kinnulasta he saivat kyytiinsä jo kuusi muuta aamuvirkkua. Heille päivästä tuli pitkä, sillä lähtö Kinnulasta tapahtui jo aamukuudelta. Matka-aikataulu oli kuitenkin sovitettu sellaiseksi, että paluu Kinnulaan tapahtuisi hyvissä ajoin ennen puoli yhdeksän iltauutisia. Ja siinä myös onnistuttiin.

Ensimmäinen vierailukohde oli Jalkaväkimuseo. Museojohtaja, eversti evp **Markku Riittinen** ja Suur-Savon Sotilaspoikien Perinnekillan puheenjohtaja ja liiton uusi puheenjohtaja **Juhani Manninen** olivat oppaineen vastassa. Opasjoukkoa vahventamaan he olivat värvänneet seutukunnan rauhanturvaajia **Rainer Fabriciuksen** johdolla ja paikalle oli saapunut meitä varten myös Suur-Savon killan sotilaspoika **Kalevi Laitsaari**. Osoitus siitä, että meistä pidettiin huolta!

Toinen kohteemme oli puolustusvoimien lippujuhlapäivänä avattu Sodan ja rauhan keskus Muisti. Keskus on vallannut kokonaan saman entisen Keskuskansakoulun rakennuksen, jossa Päämajamuseo on sijainnut jo vuodesta 1974 lähtien ja joka muodostaa jatkossa Päämajamuseon kanssa yhtenäisen kokonaisuuden. Muisti ei ole perinteinen museo vaan siellä järjestetään vaihtuvia näyttelykokonaisuuksia, joista osa on interaktiivisia.

Retkeläisiä sotilaspoikaosastolla. Isäntäväestä mainittakoon vasemmalla selin Suur-Savon sotilaspoikien ja liiton uusi puheenjohtaja Juhani Manninen ja kolmantena vasemmalta museojohtaja eversti Markku Riittinen. Taustalla sotilaspoikabaretti päässään sotilaspoika Kalevi Laitsaari. Kuva: Santeri Heinonen.

Näyttelyteemoina ovat tällä hetkellä poikkeustila, tarinat, taistelu, koti ja päämajamuseo. Poikkeustilassa käsitellään toista maailmansotaa, tarinoissa sodan kokemuksia yksilötasolla, taistelussa itse sodan ydintä sekä koti-osastolla taas naisten, lasten ja kotirintaman osuutta sotavuosina. Päämajamuseo on säilyttänyt oman museaalisen luonteensa Mannerheimin työhuoneena ja eroaa sinä suhteessa muista osastoista.

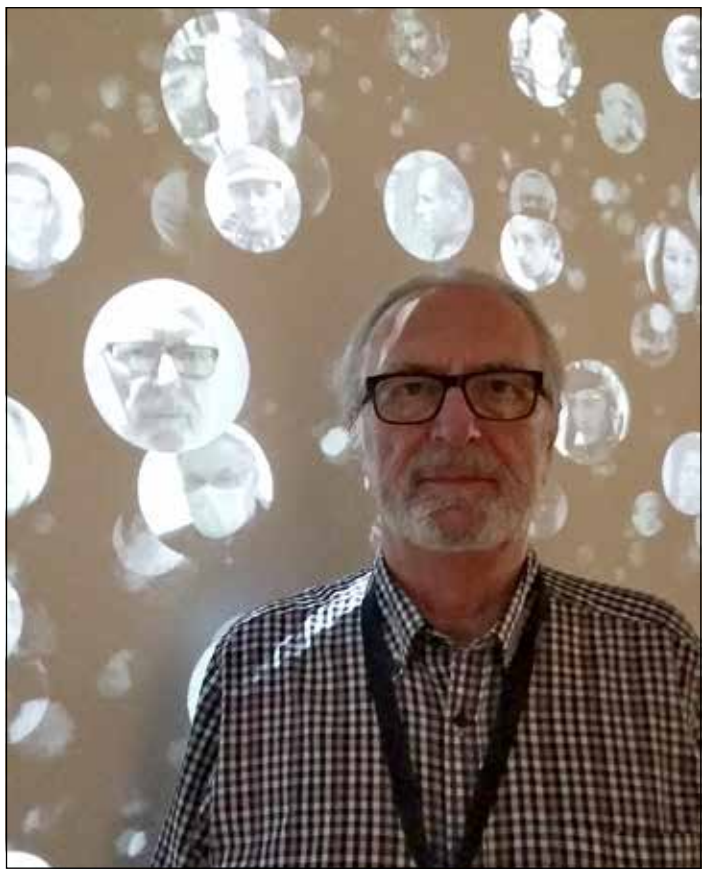

Ja sitten me pojat (keski-ikä noin 74 vuotta!). Meidänhän oli pakko tutustua lähemmin erään käytävän seinältä löytämäämme aparattiin. Siihen kun tuijotti jonkin aikaa ja painoi siinä olevaa nappia, niin aparaatti otti kuvan kasvoista ja jo hetken päästä kuvattavan kasvot leijui omassa saippuakuplassaan vastapäisellä seinälle muiden saippuakuplakuvien joukossa. Kuvassa sosiaalineuvos Mauri Sompa elävänä ja saippuakuplassaan. Se ei meille selvinnyt, leijuuko se siinä ikuisesti vaiko vain tietyn määräajan. Mutta senhän voi tarkistaa seuraavalla kerralla! Kuva: Heikki Vuorimies/Mauri Sompa.

Erikoinen ja matkalaisiakin hämmentänyt kohde löytyy taistelu-osastolta. Siellä pääsi kokemaan virtuaalisesti talvisodan taistelun. Se oli sen verran todentuntuinen esitys, että osa matkalaisista joutui vetämään päänsä alas virtuaalipanssarivaunun lähestyessä konekivääri rätisten kohti ”juoksuhaudassa” seisovaa tarkkailijaa. Todella elävä esitys!

Matkalaisten kannalta erinomaista oli se, että keskuksessa oli mahdollisuus lounastaa. Etu, joka tiivisti selvästi matka-aikatauluamme. Keskuksen kahviotila Rauhaan oli meitä varten katettu oma noutopöytä. Tarjolla oli alkusalaatit, keittolounas, jälkiruoka ja kahvi. Siitä kaikesta toisin oli sovittu keittiön kanssa jo hyvissä ajoin etukäteen ja tarkennettu lähempänä matka-ajankohtaa myös lopullinen ruokailijoiden määrä.

Paluumatkalla arvottiin mukanaolijoiden joukosta Anni Kinnusen kutomille villasukille uusi omistaja. Tapa, joka on jo lähes perinne. Kiitos siitä Annille!

Loppukommenttina voisi todeta, että Mikkeliin on muodostunut päiväretkeilyn kannalta kompakti vierailukokonaisuus, joka mahdollistaa myös ruokailun ilman turhia ylimääräisiä siirtymisiä. Suosittelen!

Teksti: **Heikki Vuorimies**

Makkarat maistuivat Kirimajan retkellä.

Suksia museossa

Etelä-Kymenlaakson Sotilaspoikien Perinnekilta ry teki retken **Hannu Kirin** Suksimuseoon Kirimajalle 9.9.2021. Tervetuliaispuheessaan Hannu Kiri toivotti retkeläiset tervetulleeksi valaisten samalla miten oli saanut museon aikaiseksi, käytännössä lähes omin voimin.

Vastauspuheessaan killan varapuheenjohtaja **Risto Rahkonen**, retken toteuttajana yhdessä Kirin kanssa, toivotti myös joukon tervetulleeksi, muistellen samalla Virolahden maineikkaita kilpahiihtäjiä.

Hannun vaimo **Marita Kiri** oli varannut mitä parhaimmat pullakahvit, jopa nokipannukahvia. **Pekka Puhakka**, Hannu Kirin luottomies, grillasi makkaraa.

Hannu Kiri kertoi esittelykierroksella museonsa rakentamisesta, byrokratiastakin, sekä myös ystäviltä ja yrityksiltä saamastaan tuesta. Tukijoiden nimet ovat museon ulkoseinässä.

Sukset ovat tulleet käytännössä lahjoituksina. Museolla on 260 suksiparia ja runsaasti lisää muualla.

Suksien joukossa ovat mm. menestyneen **Marjatta Kajosmaan** *Kneissl* -kilpasukset. Suksimerkkihän liittyy **Juha Miedon** (Järvisen puusukset) ja **Thomas Wassbergin** (Kneisslin lasikuitusukset)) taisteluun 30 km:n hiihdossa Falunissa 1974, jolloin Mieto hävisi puusuksilla sadasosasekunnin erolla Thomasille.

Joukossa on **Jari Isometsän** luistelusukset sekä **Hannu Koskivuoren** ja monen muun kymenlaaksolaisen hyvän hiihtäjän välineitä sekä vanhojen mestareiden suksivoiteita **Veli Saarisesta** lähtien. Museossa on alueemme suksiseppien yritysten perinteisiä koivusuksia. Yksi monista suksitehtaista oli **Kyötikin** suksitehdas Haminan Ristiniemestä.

Kirimajalla vieraili kuusi kiltasiskoa ja 23 kiltaveljeä. Retkeläiset olivat hyvin mielissään museovierailusta toivoen lisää tällaisia mainioita tapahtumia.

Teksti ja kuva: **Pentti Snygg**

Vapaussoturin poika, sotilaspoika Yrjö Koskimäki lastenlastensa Juran ja Ervin kanssa Sotilaspoikamuistomerkillä Ylivieskan sankaripuistossa 6.12.2019. Koskimäen perinteenä on käydä sytyttämässä kynttilä muistomerkille sekä itsenäisyyspäivinä että jouluaattoiltoina. Kuva ja teksti: Tero Paukkeri

Markkinateltta Haminassa

Etelä-Kymenlaakson Sotilaspoikien Perinnekilta ry on rahoittanut perinnetoimintaansa muutenkin kuin pelkillä jäsenmaksuilla. Kilta aloitti 1990-luvun alkupuolella myyntitoiminnan markkinoilla ja muissakin tilaisuuksissa **Juhani Pitkäseltä** saadulla asuntovaunulla, josta rakennettiin talkoilla myyntivaunu.

Vuonna 1997 hankittiin uusi, kuitenkin käytetty asuntovaunu, joka kunnostettiin ja katsastettiin myyntivaunuksi. Sen ohella oli käytössä myös teltta, jossa pystyttiin paistamaan makkaraa.

Myyntiartikkelit olivat yleensä perinnetoimintaan liittyvät lippikset, pinssit, paidat ja erilaiset käyttöesineet sekä tietysti kahvi ja pulla sekä makkarat. Parhaiten tuottivat kahvi ja grillatut makkarat kuten nykypäivänäkin.

Myyntivaunu poistui myöhemmin käytöstä sen hankalan säilyttämisen ja liikuteltavuutensa vuoksi. Tilalle hankittiin uusi iso markkinateltta, joka palveli näihin päiviin asti. Sen tilalle hankittiin uusi ja nykyaikainen teltta, joka on helppo kasata sekä purkaa eikä vie paljon tilaa.

Perinnekillan myyntivaunut ja teltat ovat olleet mukana Haminan Markkinoilla, Ruonalan Markkinoilla, Hamina Tattoossa ja monessa muussakin tilaisuudessa vuosien varrella. Onpa teltta ollut lainassa myös muilla järjestöillä ja yhdistyksillä.

Uusi teltta Haminan Elomarkkinoilla 2021.

Myyntivaunu ja markkinateltat ovat olleet näyttäviä logoineen tehden samalla jäsenten toimesta perinnetyötä tunnetuksi vuosien varrella. Tämän on julkinen sana, radio ja paikallislehdetkin huomioineet.

Jäsenistöstä koostuvan markkinatoimikunnan puheenjohtajana toimii **Olavi Pekurinen**. Toiminnassa alusta asti mukana ollut **Kaija Harjunen** jatkaa edelleen aktiivisesti mukana.

Kiitos aktiiviselle markkinaporukalle, että markkinatoiminta on jatkunut ja jatkuu edelleen, jotta voimme jatkaa perinnetyötä niin sotilaspoikien kuin pikkulottienkin osalta.

Teksti ja kuva: **Matti Paananen**

Lotta Svärd -järjestöä juhlittiin Hirvensalmella

Sunnuntaina 10.10.2021 vietettiin Hirvensalmella Lotta Svärd -järjestön 100-vuotisjuhlaa. Se muistuttaa meitä maamme taistelusta itsenäisyyden säilyttämisen puolesta sekä osaltaan viestittää perinnetoiminnan jatkuvuuden tarpeellisuudesta.

Hirvensalmen juhlaan oli kutsuttu erityisesti pikkulotat, jotka kiltojen jäseninä kuuluvat Sotilaspoikien Perinneliittoon. Hirvensalmella on Suur-Savon Sotilaspoikien Perinnekillan jäsenenä yksi pikkulotta. Niin pikkulotat kuin sotilaspojatkin ovat viimeistä ikäluokkaa veteraanien jälkeen, jotka olivat osaltaan mahdollistamassa isänmaamme puolustamista vapauttaen merkittävän määrän ”aikuiskäsiä” varsinaisiin sotatoimiin.

Juhlapäivä alkoi messulla Hirvensalmen kirkossa, missä jumalanpalveluksen toimitti vt. kirkkoherra **Päivi Liukkonen**. Saarnassaan hän toi esille lottien ja pikkulottien osuutta maamme puolustamisessa vaaran vuosina.

Jumalanpalveluksesta lähettiin saatesanoin seppelpartio viemään seppeletervehdys muistomerkille ja kukkatervehdys sodan aikana menehtyneen paikallisen lotan haudalle.

Niin kirkossa kuin kirkkokahvitilaisuudessakin esiintyi Eläkeliiton kuoro. Kahvitilaisuudessa lyhyen Hirvensalmen lottahistoriikin esitti Hirvensalmen Sotaveteraanien sihteeri **Pirjo Kiesilä**. Sotilaspoikien Perinneliiton puheenjohtaja **Juhani Manninen** toi liiton tervehdyksen juhlaväelle.

Yhteisesti voitiin todeta, että Lotta Svärdin Kultaisten sanojen ohje *Opi rakastamaan maatasi ja kansaasi!* on toteutunut enemmän kuin täydellisesti.

Teksti: **Juhani Manninen**

Sotilaspoika kysyy

1. Asukasluvultaan Suomen toiseksi suurin kaupunki on
A) Espoo B) Tampere C) Turku D) Vantaa

2. Muistoja Pohjolasta on etenkin sotilasmarssiksi sovitettuna suosittu Sam Sihvon sävellys. Sen sanoitti
A) F. E. Sillanpää
B) R. R. Ryynänen
C) Heikki Nurmio
D) V. A. Koskenniemi

3. Ensimmäinen suomalainen rallin maailmanmestari oli vuonna 1981
A) Hannu Mikkola
B) Juha Kankkunen
C) Ari Vatanen
D) Timo Salonen

4. Julma-Ölkky on Suomen suurin kanjonijärvi. Se sijaitsee
A) Puolangalla
B) Kuusamossa
C) Posiolla
D) Suomussalmella

5. Suomea edusti ensimmäisenä Euroviisuissa vuonna 1961
A) Laila Halme
B) Marion Rung
C) Laila Kinnunen
D) Lasse Mårtenson

6. Suomella on ollut historiansa aikana kaksi naispuolustusministeriä. Elisabeth Rehnin lisäksi puolustusministerinä on toiminut
A) Riitta Uosukainen
B) Anneli Taina
C) Sirkka-Liisa Anttila
D) Hannele Pokka

7. Vesi on yksinkertainen yhdiste, joka koostuu alkuaineista
A) typpi ja vety
B) happi ja typpi
C) happi, typpi ja vety
D) happi ja vety

8. Kuusi kuukautta palvelevan varusmiehen päiväraha on tällä hetkellä
A) 4,20 euroa/vrk
B) 4,70 euroa/vrk
C) 5,20 euroa vrk
D) 5,70 euroa vrk

9. Rankki oli vuosikymmenet puolustusvoimien käytössä vartiolinnakkeena sekä varuskunta- ja harjoitusalueena. Merisäästäkin tuttu saari sijaitsee
A) Rauman edustalla
B) Hangon edustalla
C) Uudenkaupungin edustalla
D) Kotkan edustalla

10. Jenkka hevosen puhdistamisesta pohjautuu suoraan Suomen armeijan sisäpalvelusohjesääntöön. Sen esittää
A. Veikko Lavi
B) M. A. Numminen
C) Erkki Liikanen
D) Pauli Räsänen

Kysymykset: **Veli-Matti Jusi**.
Oikeat vastaukset sivulla 12.

Lotta Svärd 100 vuotta -juhlajumalanpalvelus Jyväskylässä

Jumalanpalvelus, joka järjestettiin Jyväskylän Kaupunginkirkossa 17.10.2021, oli Keski-Suomen Lottaperinneyhdistyksen panos Lotta Svärd Säätiön ja Lottaperinneliiton juhlavuoden tapahtumiin. Se järjestettiin yhteistyössä Jyväskylän seurakunnan kanssa.

Meillä oli ilo saada Lapuan hiippakunnan piispa **Simo Peura** saarnaamaan, hänen juurensa kun ovat lähikunnassa Laukaassa.

Saarnassaan *Palvelemaan lähetetyt* piispa pohti mm. lottapuvun merkitystä, ja yhdisti näin ajatuksensa myös näyttelymme *Lottapukujen keskisuomalaisia tarinoita* välittämään viestiin. Näyttely päättyi Suomen käsityön museon Kansallispukukeskuksessa 17.10. Lottapuvun avulla lotat erottuivat muista ja liittyivät laajempaan yhteisöön. Simo Peura avasi kauniisti lottien ja pikkulottien toimia ja ”Kultaisia sanoja” luoden niistä taitavasti yhteyksiä päivän tekstiin.

Toisen huomioon ottaminen ja palveleminen oli keskeinen osa pikkulotan saamaa kasvatusta. Kuten myös elämänrohkeus. Yhteisö kasvatti palvelemaan Jumalaa, kotia ja isänmaata. Piispan mukaan lotat olivat omaa aikaansa edellä, kun heille muistutettiin myös ympäristön merkityksestä.

Kun järjestö 1944 lakkautettiin, se oli ankara isku ja järkytys kaikille järjestössä toimiville. Jyväskylän Taulumäen kirkkoon saapui laaja hiljainen joukko hiljaiseen jumalanpalvelukseen. Piispan sanojen mukaan lottien toiminnasta tuli näin vaiettu todellisuus pitkäksi aikaa. Samalla hän kuitenkin toteaa, että ”asian voi nähdä toisinkin. Muistot eivät ole kadonneet minnekään, mutta vielä kerran oli palveltava isänmaata, nyt vaikenemalla.”

Jumalanpalveluksen tunnelma oli kotoinen, ja sen musiikkiohjelma monipuolinen. Naiskuoro Vappujen **Hilkka Heikkilän** johtama pienryhmä Tuulantei toi vahvan panoksensa tilaisuuteen, ei vähiten **P. J. Hannikaisen** *Tuuti, tuuti tuomenmarja*-laulullaan (Pikkulottien laulukirja v. 1938, nro 26).

Kirkkoväkeä oli noin 120 henkeä, joista lottia ja pikkulottia parikymmentä. Kirkossa ja seppelpartiossa avustivat omien pikkulottiemme mukana partiolaiset ja reserviläiset. Siitä heille suuret kiitokset!

Kirkkokahvit - viimeinen Lotta Svärd 100v -lottakanttiini - tarjottiin Vanhassa pappilassa, joka on siirtymässä muihin tehtäviin. Jätimme siis samalla jäähyväiset pitkäaikaiselle kokoontumispaikallemme. Lopuksi lauloimme *Keski-Suomen kotiseutulaulun* ja ojensimme piispalle ja piispattarelle talvisodan leivät muistoksi - tietysti.

Maija Fredrikson,
puheenjohtaja
Keski-Suomen
Lottaperinneyhdistys ry

Juhlajumalanpalveluksessa olivat myös pikkulotat Aira Lehtinen (vas.), Pirkko Koponen ja Raili Peitsara. Kuva: Matti Hyvärinen

Kirjoittaja valittiin Lottaperinneliiton puheenjohtajaksi liittokokouksessa Vaasassa 2.10.2021.

Lottaperinnepäivät Vaasassa

Sunnuntaina 3.10.2021 vietettiin Suomen Lottaperinneliiton Lottaperinnepäiviä perinteikkäässä sotilaskaupungissa Vaasassa näyttävin menoin.

Päivät juhlistivat 100 vuotta sitten perustetun Lotta Svärd -järjestön muistoa ja sen perinnetoiminnan jatkuvuutta.

Lotta Svärd oli vuosina 1921–1944 toiminut suomalainen naisten vapaaehtoisuuteen perustuva maanpuolustustyön tukijärjestö, joka perustettiin tukemaan suojeluskuntia. Sotavuosien 1939–1944 aikana lotat toimivat lukuisissa erityyppisissä maanpuolustusta tukevissa tehtävissä ja vapauttivat noin 25 000 miestä sotilaallisiin tehtäviin. Lotta-Svärd jäsenmäärä oli enimmillään 222 755 lottaa. Pikkulottia oli sodan päättyessä yli 50 000. Järjestö lakkautettiin Moskovan välirauhan ehtojen perusteella liittoutuneiden valvontakomission vaatimuksesta vuonna 1944.

Juhlallisuudet alkoivat messulla **C. A. Setterbergin** suunnittelemassa vuonna 1862 rakennetussa Vaasan kirkossa, missä saarnasi pastori **Tuija Storbacka**. Jumalanpalveluksen päätteeksi lähetettiin *Finlandia*-hymnin soidessa seppelpartio Suomen Vapaudenpatsaalle. Kutsuvieraslounaan jälkeen siirryttiin Vaasan kaupungintalon juhlasaliin päiväjuhlaan, jossa esiintyi MPK:n Pohjanmaan soittokunta **Arto Panulan** johdolla esittäen mm. *Jääkärimarssin* ja *Sillanpään marssilaulun*. Tervehdyssanat lausui Vaasan Lottaperinneyhdistys ry:n puheenjohtaja **Tuula Harjunpää**. Vaasan kaupungin tervehdyksen toi kaupunginjohtaja **Tomas Häyry**, puolustusvoimien tervehdyksen *Pohjanmaan aluetoimiston päällikkö* everstiluutnantti **Mauri Etelämäki** *ja* Vaasan suomalaisen seurakunnan tervehdyksen kirkkoherra **Tuomo Klapur**.

Lotta-patsas syksyisessä ruskassa Vaasan Kasarmintorilla Korsholmanpuistikon varrella, perinnemuurin välittömässä läheisyydessä. Kuva: Eero Alasuvanto

Paikallisen sotaveteraanijärjestön tervehdyksen toi sotaveteraani **Yrjö Savola**, joka muisteli tilannetta rintamalla hänen ollessaan ostamassa kahvinkorviketta kanttiinin lotalta.

Juhlapuheen piti vaasalainen europarlamentaarikko **Miapetra Kumpula-Natri**.

Kristoffer Strengin laulama *Oi kallis Suomenmaa* ja hänen säveltämänsä *Presidentin rukous* **Stefan Janssonin** säestämänä jätti tuskin yhtään kuivaa silmäkulmaa juhlayleisössä.

Juhlan päätössanat lausui Suomen Lottaperinneliiton väistyvä puheenjohtaja **Pia Lindell**. Tilaisuus päättyi soittokunnan säestyksellä yhteisesti laulettuun *Vaasan marssiin* ja juhlakahveihin.

Kokonaisuutena päivän tilaisuuksista – joissa sain kutsuttuna olla mukana – ja niiden esiintyjistä huokui kunnioittavaa isänmaallista lottahenkeä, niin kuin ”jääkärien kaupungin” perinteisiin kuuluukin.

Lottaperinneliiton liittokokouksessa lauantaina 2.10. väistyvän puheenjohtajan Pia Lindellin seuraajaksi valittiin jyväskyläläinen **Maija Fredrikson**.

Teksti: **Juhani Manninen**

In memoriam

Mestaripelimanni Veikko Kuivala 1929–2021

Mestaripelimanni ja lusikkataituri **Veikko Ilmari Kuivala** menehtyi 8.7.2021 kotonaan Liedon Viinamäessä 91 vuoden iässä. Veikon elämä voisi olla meille monelle kuin unesta, niin vaiherikkaan elämän hän ehti kokea.

Veikko syntyi 12.8.1929 Viipurissa. Veikon perhe asui ennen talvisotaa Sakkolassa Kiviniemen kasarmilla, jossa Veikon isä toimi ylikersanttina viestikomppaniassa. Veikko liittyi Sakkolan suojeluskuntaan Kannaksen suojeluskuntien Raudun leirillä 10-vuotissyntymäpäivänään. Aluksi pojat hoitivat lähetin tehtäviä. Talvisodan alettua alkoi evakkotaival, ensin Sysmään, sitten Helsinkiin ja myöhemmin Lahteen.

Sotien jälkeen vuonna 1947 Veikko lähti merille ja seilasi neljän lipun, Suomen, Norjan, Panaman ja Ruotsin alla työskennellen laivan lämmittäjänä ja timpermannina kahdeksan vuoden ajan. Meriltä palattuaan Veikko työskenteli Valkeakosken paperitehtaalla ja Rauman telakalla sekä vuosina 1960–65 Kälviällä palopäällikkönä. Kälviältä Veikko palasi kotiseudulleen Lietoon, jossa hän jatkoi sukutilaansa ollen Viinamäen isäntä kolmannessa polvessa.

Lusikansoiton Veikko oppi norjalaisen laivan lämmittäjänä toimineelta vanhalta merimieheltä, pannuhuoneen vahtikaverilta. Rytmitajun Veikko kertoi perineensä isältään, joka oli armeijassa viestittäjä. Veikko arveli, että morsetuksesta oli jäänyt hänelle tahti veriin. Välillä soitto jäi pitkiksi ajoiksi, kun työt veivät mukanaan. Veikko kiersi maailmaa myös Suomen pyöräilymaajoukkueen huoltajana ja hierojana. 1970-luvulla hierojakoulussa Veikko kutsuttiin kerran pomon pakeille, kun hän luuli tehneensä jotain väärää, mutta ei, paras hieroja laitettiinkin presidentti **Kekkoselle**. Kekkonen ei ollut paljoa puhunut, mutta oli erittäin tyytyväinen käsittelyyn.

Soittoharrastus elpyi eläkkeelle siirtymisen jälkeen 90-luvun puolivälissä, kun Veikkoa pyydettiin mukaan pelimannipiireihin. Pelimannimusiikista ja soittokavereista muodostui Veikolle henki ja elämä. Veikko oli erittäin pidetty, hyväntuulinen soittokaveri ja viihdyttäjä. Hän soitti lukuisten mestaripelimannien ja kansanmusiikkiryhmien rinnalla usean vuosikymmenen ajan. Keuhkoahtauma hidasti vuosituhannen vaihteessa tahtia, mutta oikean hoidon löydyttyä Veikko palasi soiton pariin.

Veikko liittyi Varsinais-Suomen Sotilaspoikien Perinnekiltaan heti sen perustamisen jälkeen 1992 ja oli aktiivisesti mukana sen toiminnassa. Hän oli usein mukana killan sotahistoriallisilla matkoilla. Hän toimi pitkään, vuoteen 2010 saakka, killan lippumestarina.

Veikon lusikansoittoesitykset oli säännöllinen ohjelmanumero killan juhlissa, viimeksi killan 25-vuotisjuhlassa Turun VPK:n juhlasalissa saaden tällöinkin voimakkaat aplodit. Ansioistaan Veikolle myönnettiin 2005 Sotilaspoikien Perinneliiton hopeinen ansiomitali. Hänet kutsuttiin kiltansa kunniajäseneksi 2014.

Veikko Kuivala kiltalipun naulaustilaisuudessa 7.9.1993. Kuva: Killan arkisto

Vuonna 2017 Veikko nimettiin mestaripelimanniksi Kaustisella, kautta aikain ensimmäisenä lusikan soittajana ja varsinais-suomalaisena pelimannina. Veikon soittotaito oli ainoa laatuaan koko Suomessa. Hän oli itseoppinut mestari, joka veisti käsin puusta omat soittimensa, loi oman soittotyylinsä ja kaivoi soittimestaan uskomattoman vivahteikkaan ja rytmikkään äänimaiseman.

Ensimmäisen levynsä *Viinamäen Musiikkiopisto* hän julkaisi vuonna 2018. Veikko piti viimeisteen asti huolta soittokunnostaan ja harjoitteli kotonaan mm. Järviradion tahdissa. Hän oli lähdössä viime kesänä Kaustisellekin, mutta kansanmusiikkijuhlien peruunnuttua ystävät toivat Kaustisen Veikon luo. Viimeisen keikan Veikko soitti ystävineen Turun tuomiokirkon messussa 20.6.2021.

Veikko siunattiin Turun ylösnousemuskappelissa 6.8.2021. **Eila**-vaimon ja lähiomaisten lisäksi Veikkoa jäivät kaipaamaan lukuisat ystävät ja muusikot sekä sotilaspoikaperinteen vaalijat.

Antti Paalanen
Pentti Seppälä

Kirjoittajat ovat musiikin tohtori ja Veikon pelimannitoveri sekä Varsinais-Suomen Sotilaspoikien Perinnekillan kunniapuheenjohtaja.

Hannes Kangas 1929–2021

Pitäjänneuvos **Hannes Kangas** kuoli Limingassa 2. heinäkuuta 2021. Hän oli 92-vuotias, syntynyt Tyrnävällä 23.1.1929.

Hanneksen vanhemmat olivat **Fanny** os. **Panttila ja Ahti Kangas**. Ahti-isä oli vapaussoturi ja Fanny-äiti lotta. Hannes kasvoi tyrnäväläisessä maanviljelijäperheessä. Kodissa toimi myös kylän posti. Perheessä luettiin ahkerasti lehtiä ja kuunneltiin ääniradiota.

Hannes koki sota-ajan sotilaspoikana Tyrnävän suojeluskunnassa, mm. ruokaa, tavaraa ja jopa sotavankeja hevoskärryillä kuljettaen. Kankaan talossa Tyrnävällä oli sota-aikana kaikkiaan viisi vankia. Yksi vangeista oli ukrainalainen Moskovan taideakatemiassa opiskellut **Nikolai Hobotkof**. Kankaalla oli majoitettuna myös kolme karjalaista perhettä, joista yksi perhe oli taidemaalari **D.J. Pesun** perhe. Näillä kahdella taiteilijalla oli syvä vaikutus Hanneksen elämään. Jatkosodan aikaan Kankaalla asui viisi hyrynsalmelaista perhettä, joilla oli myös karjaa ja hevosia. Lisäksi sota-aikana Kankaalla oli kesäisin töissä ja asumassa Oulusta työvelvollisia naisia ja koululaisia.

Yhteys sotilaspoikiin säilyi läpi vuosikymmenten Oulunseudun Sotilaspoikien Perinnekillassa. Yksi merkittävä tapahtuma oli, kun kesällä 2000 oli Limingan vuoro järjestää perinteinen Kirkkopyhä, jonka vetäjänä Hannes toimi.

Hannes Kangas 15-vuotiaana. Hanneksen kotona olleen sotavanki Nikolai Hobotkofin piirros vuodelta 1944.

Hannes lähti opiskelemaan Oulun lyseoon. Lomalla jatkosodan aikoihin Hannes loukkaantui kotinsa metsätöissä ja joutui keskeyttämään oppikoulun. Hän joutui olemaan vuoden Oulun lääninsairaalassa, kotiutui kainalosauvojen kanssa ja riittävästi kuntouduttuaan kolme vuotta myöhemmin hän jatkoi oppikoulua Iissä. Sen jälkeen hän hakeutui kunnalliselle alalle ja pääsi opiskelemaan Helsinkiin Yhteiskunnalliseen korkeakouluun (nyk. Tampereen yliopisto), valmistuen 1957.

Hannes Kangas 2017. Kuva: Mirette Kangas

Hannes valittiin 1958 Oulujoen kunnansihteeriksi, joka käytännössä hoiti myös kunnanjohtajan tehtävää. Oulujoki liittyi Oulun kaupunkiin 1965, jolloin hän siirtyi Oulun kaupungin kansliasihteeriksi.

Hannes Kangas valittiin Limingan ensimmäiseksi kunnanjohtajaksi 36-vuotiaana vuonna 1966, tuohon aikaan Suomen nuorimpana kunnanjohtajana. Hän toimi tässä tehtävässä eläkkeelle jäämiseensä asti. Limingan kunnanjohtajana Kangas oli aktiivinen ja näkyvä toimija. Kuntaa kehitettiin voimakkaasti mm. asuntokantaa, koululaitosta, terveydenhuoltoa, kunnallista infrastruktuuria ja elinkeinorakennetta uudistaen. Tehtävään sisältyi kymmeniä luottamustehtäviä Limingassa ja Oulun läänissä. Hannes oli tunnettu hyvän yhteistyön rakentajana.

Hanneksen elämässä kulttuuri, taiteet, kirjallisuus, luonto ja penkkiurheilu olivat keskeisesti läsnä. Hänen kaudellaan kunnanjohtajana Liminkaan perustettiin taidekoulu, kansalaisopisto, luontokeskus, musiikkiopisto ja kansainvälinen musiikkileiri. Hän oli myös perustamassa Limingan museoaluetta ja oli yksi Rantalakeus-lehden perustajista. Viimeisin muistomerkki, jonka toimikunnan puheenjohtajana Hannes Kangas toimi, on Hannu Krankka -patsas, joka paljastettiin 2005. Nuijasotapäällikkö **Hannu Krankka** sai myös kirjan, joka kustannettiin patsashankkeeseen kerätyillä varoilla.

Eläkkeelle jäätyään Hannes toimi Limingan seurakunnassa vapaaehtoisena Yhteisvastuukeräyksen vetäjänä 15 vuotta.

Hanneksella säilyi erinomainen muisti ja hän asui kotonaan loppuun asti. Hän julkaisi yhdessä **Anja Garanvölgyin** kanssa sekä omat muistelmat (2014), että isänsä Ahti Kankaan muistoja (2017).

Hannes Kangas oli tunnettu laajasta yleissivistyksestään, jota hän viime vuosinaan lähinäkönsä menetettyään kerrytti mm. aktiivisen äänikirjaharrastuksensa kautta. Ajattelussaan ja arvoissaan hän oli avarakatseinen ja toisten mielipiteitä kunnioittava.

Hannes meni naimisiin tyrnäväläisen **Aino Siltalan** kanssa juhannuksena 1953 ja tämän kuollessa 2019 he olivat tunteneet toisensa 70 vuotta. Yhdessä kolmen lapsensa ja heidän perheidensä kanssa he muodostivat tiiviin toisistaan huolehtivan elämänpiirin kulttuurikodin hengessä.

Siunaustilaisuudessa Limingan kirkossa Suomen ja sotilaspoikien liput vartioivat Hannes Kankaan arkkua. Muistopuheessaan Hanneksen vuosikymmenien aikainen ystävä, sotilaspoika ja kunnallisneuvos **Aaro Arvio** sanoi: ”Hannes oli sinivalkoinen”.

Teksti:
Maire Kangas-Meriläinen

Mikko Voutilainen 1934–2021

Keski-Suomen Sotilaspoikien perinnekillan pitkäaikainen hallituksen jäsen ja sihteeri **Mikko Voutilainen** kuoli kotonaan 11.10.2021. Hän oli syntynyt Varpaisjärvellä 5.3.1934.

Hän liittyi 10-vuotiaana sotilaspoikien Sukevan paikallisosastoon, mutta osaston toiminta päättyi tunnetuista syistä saman vuoden lopussa.

Mikko Voutilainen oli kiltamme jäsen vuodesta 2000 ja hallituksen jäsen 2003–2014. Sihteerin tehtävät hän otti vastatakseen vuoden 2004 alusta ja viimeiset pöytäkirjat ja tiedotteet hän kirjoitti vuoden 2017 päättyessä. Mikko Voutilainen oli killan pitkäaikaisin sihteeri hoitaen tehtävää peräti 14 vuoden ajan.

Mikko oli keskeinen henkilö järjestettäessä kokouksia, erilaisia tilaisuuksia sekä killan retkiä. Kaikkeen hän paneutui suurella huolella. Kiltamme sai kunnian järjestää kahdet Sotilaspoikien Perinneliiton liittokokoukset, joista Mikko kantoi erittäin suuren vastuun.

Ansioistaan hänelle myönnettiin kiltamme standaari, liiton hopeinen ansiomitali vuonna 2007 ja kultainen ansiomitali nro 130 5.3.2009. Kiltamme kutsui hänet kunniajäseneksi 19.3.2018.

Hänen vapaa-ajan harrastuksistaan mainittakoon bridge ja golf sekä kesäisin puuhailu Varpaisjärven Koiraharjussa.

Viimeiseen iltahuutoon kutsuttua Mikkoa jäi kaipaamaan puoliso **Marja** ja pojat perheineen sekä laaja järjestö- ja harrastustovereitten joukko.

Mikko Voutilainen. Kuva: killan arkisto

Teksti:
Kauko Saastamoinen

Merkkipaalulla

95 vuotta

Henna Veikko, Vakkola 10.1.
Kinnunen Matti, Kinnula 24.2.
Kukka Mauri, Kemi 26.1.
Leppänen Aaro, Kivijärvi 2.1.
ei vastaanottoa
Pekonen Mauri, Mikkeli 17.2.

90 vuotta

Airaksinen Antti, Jyväskylä 20.3.
matkoilla
Hämäläinen Teuvo, Pieksämäki 30.3.
Lehtonen Juha, Pori 22.3.
Luukkonen Erkki, Imatra 5.3.
Manninen Toini, Hirvensalmi 20.2.
Oittinen Risto, Helsinki 28.3.
Paloniemi Veikko, Posio 10.12.
Seppälä Ilkka, Vääksy 11.12.21

85 vuotta

Tuomola Raimo, Huittinen 24.3.
Urrila Pertti, Jyväskylä 25.1.
ei vastaanottoa

80 vuotta

Hotanen Lauri, Porvoo 10.2.
Kompuinen Seppo, Mynämäki 12.1.
Laasjärvi Lasse, Punkalaidun 9.2.
Laurilehto Matti, Luvia 8.1.
Lähteenmäki Matti, Huittinen 29.1.
Nykänen Kari, Jyväskylä 12.1.
matkoilla
Nylander Raimo, Vitsiälä 10.3.
Taavitsainen Esko, Mikkeli 22.1.

75 vuotta

Luotola Hannu, Lannevesi 4.3.
matkoilla
Terävä Tellervo, Helsinki 25.1.
Ukkonen Tenho, Hirvensalmi 1.1.
Vuorimies Heikki, Jyväskylä 19.1.
matkoilla
Ylä-Jarkko Ritva-Liisa, Espoo 26.1.

60 vuotta

Mikkonen Leena, Mikkeli 12.3.

Huomioon otettavaksi

Syntymäpäiväilmoitukset

Tiedot Merkkipaalulla-palstalle liiton toimistoon tai päätoimittajalle. Julkaisemme pyydettäessä maininnan ”matkoilla” tai ”ei vastaanottoa” tai vastaanottoajan ja -paikan.

Julkaisemme syntymäpäivien tiedot viiden vuoden välein, emme välivuosia (esim. 91 tai 92 v.).

Julkaisupyynnön voi tehdä merkkipäivän viettäjä itse tai hänen suostumuksellaan esimerkiksi perheenjäsen tai kilta. Kuvia emme tällä palstalla julkaise. Tämä palvelu on maksuton.

Sotilaspoikatoiminta ja -perinne sekä lottapuvut herättivät kiinnostusta yleisössä. Kuva: Jukka Rönkä

Museoiden yö Mikkelissä

Mikkelissä 29.10.2021 järjestetty *Museoiden yö* teki onnistuneen paluun koronasta johtuvan välivuoden jälkeen. Viidettä kertaa järjestettyyn tapahtumaan osallistui kahdeksan museokohdetta. Uutena tutustumiskohteena Sodan ja rauhan keskus *Muisti* on merkittävä lisä mikkeliläiseen museotarjontaan, jossa riittää nähtävää ja mielenkiintoisia elämyksiä jokaiselle kävijälle.

Tänä vuonna erityisesti lapsiperheitä varten Jalkaväkimuseolla oli järjestetty monipuolista nähtävää. Jalkaväkimuseon johtajan **Markku Riittisen** mukaan ennakkoon kaavaillut kävijämäärät ylittyivät reippaasti. Näyttelyn aukioloaikana klo 17 - 24 kolmen ensimmäisen tunnin aikana oli jopa ruuhkaksi asti kävijöitä. Markku Riittisen mukaan ihmisten kiinnostus historiaan ja tämäntyyppisiin tapahtumiin on lisääntynyt.

Jalkaväkimuseon yhteydessä olevan Sotilaspoikaosaston esittelystä vastasivat Suur-Savon Sotilaspoikien Perinnekillasta **Kalevi Laitsaari**, **Eero ”Kota” Jokinen** ja **Raimo Mikkonen**. Suuren kiinnostuksen kohteena olivat aitojen sotilaspoikien Jokisen ja Laitsaaren sopivalla huumorilla kerrotut tarinat mitä aikoinaan tehtiin ja kuinka toimittiin. Myös taustalla näkynyt esitys ja äänet lisäsivät sopivasti tunnelmaa.

Nuorempia kävijöitä varten rakennettu kammesta pyöritettävä lankapuhelinyhteys herätti kiinnostusta. Suuri oli onnistumisen riemu, kun onnistunut puheyhteys saatiin aikaiseksi.

Esittelytilaan kerätty aineisto herätti vilkasta keskustelua, erityisesti on mainittava poikien päiväkirja, josta näkyy päivän ohjelma sisältäen eri harjoitukset. Monipuolinen kunnon kohottaminen ja taitojen kehittäminen oli selkeästi nähtävissä. Myös runsas valokuvien määrä kiinnosti.

Näyttelyyn tuodut *Sotilaspoika*-lehdet jaettiin hetkessä, myös tällä tavalla saatiin sotilaspoikatietoutta levitettyä. Näin aiempien sukupolvien tekemän työn arvostus siirtyy nuoremmille sukupolville.

Mikkeliläisten lisäksi museokierrokselle osallistui myös kauempaakin tulleita vierailijoita. Useat olivat käyneet tutustumassa näyttelyyn jo aiempina vuosina.

Teksti: **Raimo Mikkonen**

SATA-PIRKAN PAINOTALO OY

Sotilaspojan

seuraava numero ilmestyy maaliskuussa.

Pyydämme kiltoja ja jäseniä lähettämään siihen tarkoitetun aineiston 18. helmikuuta mennessä.

Vastaukset sivun 10 kysymyksiin:

1. A (Espoo), 2. B (R. R. Ryynänen), 3. C (Ari Vatanen), 4. B (Kuusamossa), 5. C (Laila Kinnunen), 6. B (Anneli Taina), 7. D (Happi ja vety), 8. C (5,20 euroa/vrk), 9. D (Kotkan edustalla), 10. B (M. A. Numminen)

Panssariprikaatin komentaja Rainer Kuosmanen:

”Sotilas ei panikoi, mutta on aina valmis”

Panssariprikaati sai elokuussa uuden komentajan. Eversti **Rainer Kuosmanen**, 52, on nelisen kuukautta perehtynyt tehtäväänsä. Työtä on varjostanut uudelleen pahentunut koronapandemia, mutta tuore komentaja sanoo myös mieltyneensä prikaatin tekemisen meininkiin.

”Täällä toimitaan hyvin suoraviivaisesti, mikä tietysti kuuluukin mekanisoidun joukko-osaston henkeen”, hän sanoo. ”Tehtäväkenttäni on laaja ja paljon on ollut uusia asioita opittavana, mutta arvelen olevani jo sisällä.”

Rainer Kuosmanen siirtyi Parolannummelle Helsingistä, jossa hän toimi Kaartin jääkärirykmentin apulaiskomentajana vuodesta 2017. Jääkärirykmentti kouluttaa rakennetulla alueella toimivia erikoisjoukkoja pääkaupunkiseudun ja Uudenmaan puolustamiseen.

”Tehtävää ei tarvinnut kauan miettiä. Panssariprikaatin komentaja tekee etuoikeutettua työtä. Se on maavoimien arvostetuimpia tehtäviä ja on vaativaa, mutta myös paljon antavaa mielenkiintoista työtä”, hän luonnehtii.

Ei ole salaisuus, että Panssariprikaatin komentajien joukossa on Suomen historian suuria nimiä Mannerheim-ristin ritareita ja myöhempiä puolustusvoimain komentajia myöten. Kuosmasen lähin edeltäjä, eversti Tero Ylitalo on nyt prikaatikenraali ja maavoimien operaatiopäällikkö.

Pieni, mutta joukkuehenkeä nostattava yksityiskohta on, että prikaatissa on yhä käytössä sodanaikaisen Panssaridivisioonan tunnus, Laguksen nuolet. Tunnus on käytössä myös varusmiehillä.

Rainer Kuosmanen on lähtöisin Joensuusta. Sotilasuran valinta oli lähes itsestäänselvyys. Hänen isänsä oli opistoupseeri ja isoisä sotaveteraani.

Varusmiehenä Kuosmanen sai 1980-luvun lopulla laskuvarjojääkärikoulutuksen.

”Jos joku olisi silloin sanonut, että komennan vielä Panssariprikaatia, niin tuskinpa olisin ottanut sitä kovin vakavasti”, hän muistelee.

”Omaan kuplaan ei saa jäädä”

Rainer Kuosmanen on toiminut Karjalan Jääkäripataljoonan komentajana Kontiolahdella. Osastoesiupseerina hän on ollut Bosnia-Hertsegovinassa ja yhteysupseerina USA:ssa. Ulkomaankomennukset ja asemapaikkojen vaihdokset ovat hänen mukaansa automaattisesti osa upseerin uraa.

”Onneksi vaimonikin on hyväksynyt sen. Hän on seurannut mukana aina, kun se vain on ollut mahdollista.”

Suoraviivainen toiminta ilahduttaa Rainer Kuosmasta. ”Panssariprikaatissa on tekemisen meininki.”

Ensi vuonna Panssariprikaati saa taas hoitaakseen maavoimien kansainvälisen Arrow-harjoituksen, jossa on mukana panssarijoukkoja muun muassa Isosta-Britanniasta. Harjoitusta johtaa Panssariprikaatin komentaja.

”Kansainvälinen yhteistyö on aina hyödyksi. Jos on liikaa vain omassa kuplassa, ei opi uusia asioita eikä kehity. Tämä koskee yhtä paljon niin henkilötason suorituksia kuin kalustollisia ja toiminnallisia yhteensovittamisiakin.”

Krimin miehitys vuonna 2014 romahdutti geopoliittisen tasapainon niin Euroopassa kuin koko maailmassa. Se näkyy myös Itämerellä. Sotilaana Rainer Kuosmanen jättää isot päätökset valtiojohdolle, mutta hän myöntää, että tilanne on ollut jo vuosikaudet huolestuttava.

”Sotilas ei panikoi, mutta on aina valmis. Illuusioille ei ole tilaa. Suomi vastaa omasta puolustuksestaan viime kädessä aina itse.”

Teksti ja kuva: **Veli-Matti Jusi**

Muistotilaisuus Haminan Veteraanikivellä

Etelä-Kymenlaakson Sotilaspoikien Perinnekilta oli kutsunut alueen maanpuolustusjärjestöt yhteiseen muistohetkeen Haminan Veteraanikivelle 16.10.2021.

Tilaisuuden aluksi **Ari Falkenberg** johdatti Suomen lipun ja maanpuolustusjärjestöjen lippulinnan paikoilleen. Perinnekillan puheenjohtajan toivotettua runsaslukuisen maanpuolustusväen tervetulleeksi trumpetisti **Eino Härkönen** puhalsi avaussoitoksi *Marsalkan hopeatorvet*.

Veteraanien muistoa kunnioittavan havuseppeleen laskivat perinnekillan kunniapuheenjohtaja, veteraani **Kauko Suurnäkki**, RUK:n johtaja, eversti **Vesa Helminen** ja Haminan-Vehkalahden Sotaveteraanit ry:n puheenjohtaja, eversti **Vesa Kangasmäki**, joka puhui JR 5:n I Pataljoonan eli *Etelä-Kymenlaaksolaispataljoonan* talvisotaan lähdöstä ja taisteluiden kulusta sekä raskaista menetyksistä.

Muistohetken jälkeen siirryttiin *Wanhan Veteraanin* tiloihin, jossa vietettiin lämminhenkinen yhteinen kahvihetki eversti ja rouva Vesa Helmisen johdolla.

Tilaisuuteen kauniissa mutta viileässä syyssäässä osallistui yli 50 henkeä.

Teksti: **Matti Haapanen**

Haminan Reserviupseerikerhon lippuvartio, vas. kapteeni res Ilkka Rämä, lipunkantaja kapteeni res Paavo Kriktilä ja luutnantti res Liisa Lappalainen-Niinikoski. Edessä perinnekillan puheenjohtaja Matti Haapanen toivottaa maanpuolustusväen tervetulleeksi tilaisuuteen. Kiven laatassa on teksti: *KUULLOS PYHÄ VALA KALLIS SUOMENMAA / SINUUN KOSKEA EI VÄKIVALTA SAA / 1939–1945.* **Kuva: Matti Paananen**

Sotilaspoika – Soldatgossen

Jyväskylässä 17.12.2021/30. vuosikerta

• Sotilaspoikien Perinneliitto ry:n julkaisema lehti – Tidning utgiven av Soldatgossarnas Traditionsförbund rf. ISSN 1236-2611. Lehti ilmestyy neljä kertaa vuodessa. Painos 3 600 kpl. • **Päätoimittaja Matti Hyvärinen. Puhelin 0400 327 613. Sähköposti: sotilaspoikalehti@pp.inet.fi • Lehden postiosoite on toimiston osoite. • Ilmoitushinnat:** 1/1 sivu 800 euroa, 1/2 sivua 500 e, 1/4 sivua 300 e, 1/8 sivu 200 e, 1 x 50 mm 45 e, 2 x 30 mm 60 e, 2 x 40 mm 75 e, 2 x 50 mm 90 e. Etusivu ja lisäväri sovittava erikseen. Tilaushinta ei-jäsenille 25 euroa. • Ilmoitusaineisto: Sähköiset aineistot painokelpoisina pdf-tiedostoina (fontit ja kuvat sisällytettyinä) sähköpostitse Taittoteamiin ja kopiona päätoimittajalle. Jos ilmoitusta ei voida laatia sähköiseen muotoon, aineiston voi toimittaa paperilla. • **Osoitteet ja osoitteenmuutokset** kirjallisena liiton toimistoon, **Kolmospesänkatu 2 H 42, 40520 Jyväskylä** tai sähköpostina **sotilaspoikien.perinneliitto@pp.inet.fi** • Osoitteenmuutokseen tulee merkitä osoitetiedoissa oleva killan numero (1–32). • **Toimiston puhelin 0400 192 844, toiminnanjohtaja Ilkka Kaapro. • Sivunvalmistus:** Taittoteam Oy, Suupantie 2, 33960 Pirkkala, puhelin 040 716 0560. Sähköposti: taittoteam@kotiposti.net • **Painopaikka:** Sata-Pirkan Painotalo Oy, Pori 2021.